ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V CELJU

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I. Trg revolucije 28. — Telefon 80-191. — Račun pri Komunalni banki Trbovlje 600-714-1-146 — List izhaja vsako sredo — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din, mesečna 40 din. Cena izvoda v kolportaž 10 din — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Delo« v Ljubljani.— Rokopisi ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak ponedeljek se ne vračajo.

Zasavski TEDNIK

Štev. 45 TROVLJE, 11. novembra 1959 Cena 10 din — Leto XII

DOGODEK TEDNA

Pred 42 leti je sredi prve svetovne vojne odjeknila po svetu vihana novica o veliki revoluciji, ki je izbruhnila v carski Rusiji. To upor revolucionarnega proletariata Rusije proti tedanjim mogotcem je prišel v zgodovino pod imenom Oktobrska revolucija. Takrat so milijoni in milijoni ljudi po svetu prvič slišali ime VLADIMIRJA ILJIČA LENINA, ki je dvignil zatirane delavce in kmete v carski Rusiji k revolucionarnemu uporu. Težavna so bila tista revolucijska leta, a duh socializma, duh komunizma je zmagal v Rusiji na celi črti. — Mnogo let je od tedaj minilo, a zgodovina zadnjih štiridesetih let je pokazala, da je pot, ki jo je veliki Lenin nakazal delovnim ljudem v Rusiji in v svetu, pravilna. Velika ideja o socialistični ureditvi sveta zmaguje od velike Oktobrske revolucije iz leta v leto po širnem svetu in bo končno tudi zmagala, kajti delovni ljudje po vsej zemeljski obli spoznavajo, da je socialistična ureditev sveta, v kateri ne bo izkoriščanja človeka po človeku, edino pravilna. V tej ideji je silna moralna moč, zato zmaguje in bo zmagala prej ali slej povsod

PRED LETNIMI KONFERENCAMI OSNOVNIH ORGANIZACIJ SZDL

Konferencam pravo vsebino

Pred kratkim je okrajni odbor Socialistične zveze v Ljubljani na plenarnem zasedanju obravnaval bližnje letne konference osnovnih organizacij Socialistične zveze kakor tudi volitve v nove odbore teh organizacij. Takrat je bilo rečeno, naj bi občinski odbori SZDL pripravili konference OO SZDL in opravili volitve do konca leta 1959. Prav je, da tokrat nekoliko pokramljamo o pripravah za te konference in predočimo nekatere najnujnejše stvari, ki jih morajo letne konference te naše najbolj množične politične organizacije obravnavati.

Treba je poudariti, da bodo letne konference osnovnih organizacij in občinskih odborov Socialistične zveze pred V. kongresom Socialistične zveze Jugoslavije, in da imajo zatorej še prav poseben politični in družbeni pomen. Kajti ta kongres bo še ena velika manifestacija našega dosedanjega dela in predvsem tudi kažipot za naše nadaljnje snovanje pri graditvi socializma v naši državi. Prav zavoljo tega je nujno, da imajo letne konference pravo vsebino. Bilo bi močno napak, če bi na konferencah samo ugotavljali dosežene uspehe in nekatere slabosti v našem družbenem življenju, ne da bi skušali pred članstvom razgrniti naše prehodnje naloge in cilje. Organizacija Socialistična zveza namreč usmerja naš celoten razvoj, zato je potrebno, da na konferencah skušamo uresničiti osnovno, da namreč mobiliziramo naše članstvo za uresničitev vseh tistih načrtov v posameznih krajih, ki pomenijo uresničenje naše smeri, ki jo ubiramo s tako izdatnimi koraki na poti v lepšo prihodnost. Ne smemo dovoliti, da nam nekatere trenutne težave, ki so v procesu naše izgradnje nujne, in se jim ne moremo izogniti, zameglijo stvarnost naših načrtov in hotenj.

Predvsem kaže na teh konferencah osvetliti vse, kar koli je v zvezi z našo bujno socialistično rastjo, povedati, kako je z razvojno potjo samoupravnih organov, kaj zavira njihovo še bolj uspešno uveljavljanje, kako še hitreje uresničevati naše načrte, ki jih imamo pripravljene za krepitev družbenega in življenjskega standarda, z dviganjem proizvodnosti in produktivnostjo dela, delovanjem oblastvenih organov, neštetih družbenih in društvenih institucij, skratka: oceniti dosedanjo in dajati predloge za našo nadaljnjo pot, in se pripraviti za še večjo afirmacijo našega velikega hotenja. Mobilizacija članstva za vse te naloge mora biti v ospredju vsega našega prizadevanja. Ne smemo dovoliti, da bi tudi v bodoče šlo kar koli mimo organizacij Socialistične zveze, da bi se ustvarjalo to ali ono mnenje mimo naših političnih organizacij. Organizacije SZDL morajo biti v prihodnosti tista gibalna sila naših ljudi, ki združuje vsa naša hotenja za dosego boljše prihodnosti. Vsepovsod tam, ker so že doslej upoštevali vse to, so dosegli lepe uspehe, in jih bodo lahko v bodoče samo še povečali. Ni nam vseeno, če ta ali ona organizacija dobro dela, druge pa ne. Prizadevamo si, da bi bile vse organizacije delavne, da bi se vse borile za to, kar smo si zapisali takoj po vojni na zastavo naše graditve.

7 dni po svetu

OB OBLETNICI OKTOBRSKE REVOLUCIJE

Predsednik republike in generalni sekretar ZKJ Josip Broz-Tito je poslal ob obletnici Oktobrske revolucije brzojavni čestitki predsedniku prezidija Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Klimentu Vorošilovu ter prvemu sekretarju CK KP ZS in predsedniku ministrskega sveta Sovjetske zveze Nikitu Hruščevu. V obeh brzojavkah želi predsednik Tito v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu narodom Sovjetske zveze in njenim voditeljem čestitke ob 42. obletnici Velike revolucije in pozdrave z najboljšimi željami za nadaljnji napredek in uspehe v graditvi njihove socialistične države. — V brzojavki prvemu sekretarju CK KP SZ pa predsednik Tito še posebej poudarja: »Verujem v zmago idej in miru ter mirnega sodelovanja, za kar se borite Vi, kot vsi napredni narodi v svetu.« Na koncu brzojavke pa izraža tovariš Tito željo za še uspešnejši razvoj odnosov med obema deželama, za prijateljsko sodelovanje in medsebojno razumevanje.

ZAMENJAVA DENARJA V FRANCIJI

S 1. januarjem 1960 bo v Franciji začela veljati uredba, po kateri bodo sedanjo francosko valutno enoto zamenjali z novim frankom, čigar vrednost bo 100 sedanjih frankov.

KRUPP V ETIOPIJI

Zahodnonemški industrialec Alfred Krupp je pred dnevi prispel v Adis Abebo. S tamkajšnjimi državniki in gospodarskimi strokovnjaki bo imel razgovore o medsebojnem gospodarskem sodelovanju.

ALBANCI PONOVNO ŽALIJO FLR JUGOSLAVIJO

Na slovesni akademiji v počastitev 42. obletnice velike Oktobrske revolucije v Tirani je namestnik predsednika vlade, generalni polkovnik Bečir Balluku govoril o pomenu Oktobrske revolucije. Za njim pa je kandidat za člana politbiroja in sekretar CK albanske Partije v svojem govoru grobo napadel jugoslovanske narode in njihovo vodstvo. Jugoslovanski odpravnik poslov v Albaniji, ki je bil uradno povabljen na proslavo, je v znak protesta proti žalitvam odšel s slavnostne akademije.

POTOVANJE EISENHOWERJA

Iz ZDA poročajo, da bo predsednik ZDA Eisenhower odpotoval v devet držav Evrope, Azije in Afrike v noči med 3. in 4. decembrom. Mudil se bo v Italiji, Turčiji, Pakistanu, Afganistanu, Indiji, Teheranu, Grčiji in Franciji.

AFRIKA ZAHTEVA NEODVISNOST

Gvinejski predsednik Seku Ture je govoril v Generalni skupščini OZN o problemu kolonializma in razumevanja med narodi. V svojem govoru je poudaril, da sta neodvisnost in enotnost danes nepremagljivi sili, ki pretresata Afriko in se vanje zlivajo vse njene življenjske sile. — Vsi načrti, katerih namen je bil, zatreti v Afriki željo po obnovitvi njenega dostojanstva, je dejal gvinejski predsednik, so propadli in še vedno se razlega preko naše celine ognjeviti vzklik: Neodvisnost!

POKRAJINA IZ LEPOGLAVE — 1939 MOŠA PIJADA. Z RAZSTAVE SLIK POKOJNEGA MOŠA PIJADA V TRBOVLJAH

Razstava del Moše Pijada

V torek 3. novembra so v veliki veži Delavskega doma v Trbovljah odprli bogato umetniško razstavo slikarskih del velikega revolucionarja in umetnika Moše Pijada.

Slavnostni otvoritvi razstave je prisostvovalo okrog 300 Trboveljčanov — zastopnikov političnih in družbenih organizacij v občini, zastopniki delovnih kolektivov, med njimi pa smo opazili sekretarja občinskega komiteja ZKS Trbovlje Alojza Ribiča, sekretarja občinskega komiteja ZKS Zagorje Rudija Bregarja in še druge goste.

O liku Moše Pijada je spregovoril Janez Železnik, organizacijski sekretar ObK ZKS Trbovlje — o strokovnem delovanju velikega pokojnika pa je spregovorila Štefka Cobelj, umetniški zgodovinar, ki spremlja razstavo.

Razstava bo odprta vse do 15. novembra t. l. in vabimo vse občane, da se spoznajo tudi z umetniškimi deli velikega revolucionarja Moše Pijada.

OBRAČUN DELA SVOBODE I V HRASTNIKU

KLUBSKI PROSTORI NAMESTO GOSTILNE

— Nove oblike dela moramo iskati v našem delu, je naglasil v svojem poročilu predsednik Svobode I. v Hrastniku, tovariš Viktor Malovrh, ko je poročal o delu številnih sekcij tega društva. Dejavnost hrastniške Svobode I. je bila v letošnjem letu prav pisana in so bile njene prireditve posvečene počastitvi 40-letnice KPJ.

Med najuspešnejše akcije tega kulturnoprosvetnega društva je šteti godbo na pihala, pevski zbor, moški kot ženski, lutkovno sekcijo, pa tudi gledališko, ki je kljub težavam s prostori svojo nalogo še dokaj uspešno izpolnila. — Tudi kino sekcija ja zadovoljivo delovala, saj je od zadnjega občnega zbora do sedaj predvajala 93 celovečernih filmov s 371 predstavami, ki si jih je ogledalo 73 tisoč obiskovalcev. Društvena knjižnica je prav tako dobro poslovala, enako umetniški krožek, medtem ko je delo v pogledu izobraževanja in delo šahovske sekcije potekalo slabše. Vseh članov v hrastniški Svobodi I. je 465, od tega 322 moških in 143 žena. Kot nova sekcija je v društvu pričel pred kratkim delovati mladinski pevski zbor, ki dela v okriilju pevske sekcije.

Med najvažnejše naloge v bodočem delovnem načrtu društva je vsekakor šteti ustanovitev kluba in ureditev klubskih prostorov v sedanjem Delavskem domu, kjer so gostilniški prostori in mala dvorana. Gostilna v tem domu se opusti ter bi v njem poleg klubskih prostorov ostal samo še mali bife. Z ureditvijo klubskih prostorov bodo našle do dograditve novega delavskega doma v Hrastniku, s čigar graditvijo bodo pričeli spomladi prihodnjega leta, svoje prostore vse sekcije društva — od lutkarjev in dramske sekcije do izobraževalne dejavnosti in šahistov. V klubskih prostorih bi bila tudi igralnica, čitalnica ter prostori za filmski klub.

Razprava o vseh poročilih društvenih sekcij je bila izredno živa. Vanjo je posegel tudi tajnik Zveze Svobod, tov. Vinko Trinkaus, ki je govoril zlasti o novih oblikah dela v naših Svobodah ter je ob zaključku pohvalil prizadevnost hrastniških Svobodarjev, zlasti pa otvoritev klubskih prostorov. Naloga Svobod je, da v svoje klubske prostore privabljajo zlasti mladino ter jo odvračajo od pogubnega popivanja in navajajo na treznost, na kulturno izživljanje in izobraževanje.

Po izvolitvi novega odbora, ki mu bo zopet načeloval kot predsednik tov. Viktor Malovrh, so navzoči sprejeli program bodočega dela, med katerimi je prva naloga društva, da v Delavskem domu namesto gostilne uredi klubske prostore in nadalje gradnja novega delavskega doma v Hrastniku.

35 LET PEVSKEGA ZBORA DPD SVOBODE-JAVORNIK

Pevci izpod Golice v Trbovljah

Medsebojna izmenjava obiskov društev Svobod s svojimi delovnimi akcijami je ena izmed važnih nalog društev Svobod in kulturnoprosvetnih društev. Take prijateljske odnose in izmenjavo obiskov ima tudi DPD Svoboda Trbovlje II z bratsko Svobodo »France Mencinger«, Javornik, Koroška Bela. Ob letošnjih občnih zborih teh društev so bili zastopniki ene kot druge Svobode na občnih zborih obeh društev. Na občnem zboru v Trbovljah so se tudi domenili za gostovanje javorniških svobodarjev pri nas. Pevski zbor Svobode na Javorniku je praznoval v nedeljo, 8. novembra 35-letnico svojega obstoja ter je v okviru tega praznika priredil jubilejni koncert moškega in mešanega pevskega zbora pod vodstvom pevovodje Leopolda Mejača. Tega slavnostnega koncerta na Javorniku so se udeležili tudi zastopniki Svobode Trbovlje II ter ob tej slovesnosti izmenjali darila in pozdrave.

V soboto, 14. novembra, pa bodo javorniški pevci in pevke gostje Svobode Trbovlje II. K nam bodo prispeli že v soboto dopoldne ter si nameravajo ogledati razvoj Trbovelj, zvečer ob 19. uri pa bo v domu Svobode Trbovlje II koncert mešanega in moškega pevskega zbora. Ta zbor šteje 80 pevcev in pevk, ki nam bodo zapeli pesmi Rada Simonitija, Zorka Prelovca, Stanka Premrla, Vasilija Mirka, Frana Venturinija, Viktorja Mihelčiča, Radovana Gobca in drugih skladateljev.

Udeležimo se pevskega koncerta dragih gorenjskih gostov polnoštevilno, saj jim bomo s tem dali najlepše priznanje za njihov nesebičen trud na področju gojitve pevske kulture. Pohitimo v soboto zvečer v dom Svobode Trbovlje II in manifestirajmo skupno za svetel cilj bratstva in sodelovanja na vseh področjih dela, zlasti kulturnega, in pokažimo, da za kulturne delavce ni preprek in meja. Kulturno delo naj povezuje delovne ljudi vseh narodov sveta, tako tudi delovne ljudi industrijskih centrov, da prijateljsko sodelujemo med seboj za veliko skupno stvar, Bratsko si bomo segli 14. novembra v roke z gorenjskimi svobodarji in skupno zapeli našo svobodarsko himno.

Gostje z Javornika bodo ostali na obisku v Trbovljah še v nedeljo ter napravili krajši izlet na naš prijazni Klek, nato pa se bodo spet vrnili v javorniško in jeseniško železarno na delo.

Na prisrčno svidenje v Trbovljah, dragi javorniški gostje!

Svoboda Trbovlje II.

V PULJU BODO 5. DECEMBRA SPLAVILI

LADJO »TRBOVLJE«

Tudi naši revirji, čeravno nimajo morja ter kopljejo premog, izdelujejo cement, steklo, kemične izdelke itd., bodo dobili svojo ladjo, ki bo ob svojem krstu dobila ime TRBOVLJE. 5. decembra tega leta bo v puljski ladjedelnici slovesnost splovljenja novega tramperja z imenom našega revirskega kraja. Ob splovljenju bo tramperju, ki je enak nedavno splovljenemu tramperju »Korotan«, botroval predsednik LRS in poslanec občine Trbovlje tovariš Miha Marinko. Te slovesnosti se bodo nadalje udeležili predstavniki trboveljske občine in zastopniki krajevnih gospodarskih organizacij.

Slavnostno bodo zatulile sirene in pozdravile novo ladjo Splošne plovbe, ko bo v puljski ladjedelnici zdrsnila v morje, ponesla in vila častno našo zastavo po vseh morjih in pristaniščih sveta. S ponosom bo nova ladja nosila ime zgodovinskega kraja Trbovelj, ki je znan po celi državi že od nekdaj kot center najodločnejše borbe proti kapitalizmu in zatiranju delovnih ljudi ter borbe za lepše življenje nas vseh.

KAKŠNA BO NOVA LADJA?

Nova ladja-tramper »Trbovlje« je popolnoma enaka kot poleti splovljen tramper »Korotan«. Nosilnost ladje bo 12.700 ton. Dolga bo 149,3 metra, široka pa 18,8 metra. Prazna bo imela 7,85, polna pa 18,8 ugreza. Tramper bo imel 6250 KM in bo razvijal hitrost 15 milj na uro. To bo ena izmed najsodobneje urejenimi visokomorskimi motornimi ladjami. Ladja bo imela kabinskega prostora za 42 mož posadke, kabine za 8 potnikov za 1 pilota in zobnega zdravnika. Prav tako bo nova ladja opremljena z najmodernejšimi navigacijskimi instrumenti, ki bodo posadki in podjetju jamčili varno plovbo: to so radarske naprave, priključene na giro kompas na mostu, to je sodoben avtopilot, ultrazvočni globinomer, radijska postaja za srednje in kratke valove, radijska telefonija, ozvočenje prostorov na ladji z možnostjo sporočanja odgovorov, avtomatska telefonska centrala. Posebnost tramperja bo tudi njegova notranja oprava.

Investitorja in projektanta ladje je navdajala posebna skrb za človeka na ladji in takšna bo tudi njena notranja ureditev. Celotna posadka bo za razliko od ladij, zgrajenih za kapitalistične države, imela za svoje zelo udobne kabine, najlepši prostor sredi trupa, na razpolago pa ji bo tudi prijeten klubski prostor, več koncertnih radijskih sprejemnikov, lekarna, zobni zdravnik in knjižnica. Vsi notranji prostori nove ladje bodo imeli montirane klimatizacijske naprave, kar bo omogočalo posadki ladje znosne prebivalne pogoje v vročih predelih zemeljske oble, da ne omenimo še kopalnih hladilnih prostorov, zlasti še velikega hladilnika za rezervno hrano.

Ladjedelnica »Uljanik« v Pulju, ki gradi to ladjo, razpolaga z enim izmed najboljših tovrstnih kolektivov v Jugoslaviji in je znana po svojih gradnjah tudi drugod po svetu. Mnoge tuje in domače pohvale glede kvalitete ladijskih gradenj v ladjedelnici »Uljanik« nas navdajajo s ponosom, kaj vse zmore socialistična Jugoslavija.

Trboveljčani, kakor vsi prebivalci revirjev smo ponosni na to svojo ladjo, ki bo nosila ime Trbovelj daleč po svetu, ponosni nadalje na to, da se bo na njej vila jugoslovanska zastava po vseh morjih in pristaniščih sveta.

VREME

ZA ČAS OD 13. NOVEMBRA DO 22. NOVEMBRA:

Do srede novembra ali malo kasneje bo prevladovalo nestalno vreme, s pogostimi padavinami, ohladitvijo in snegom do nižin.

V nadaljnem poteku bo pretežno suho, a hladno vreme z mrazom ponoč.

Dr. V. M.

SPREJETI SO MINIMALNI PROGRAMI DELA RAZVOJA STANOVANJSKIH SKUPNOSTI V ZAGORJU

Če bodo ljudje pomagali

Na nekem zboru volivcev je skupina volivcev vprašala, če so programi dela bodočih stanovanjskih skupnosti najvažnejša stvar pri bodočem delu teh inštitucij? Dobila je pritrdilen odgovor. Res je: minimalni programi so tisti vzvod za delo stanovanjskih skupnosti, brez katerega bi ostale te ustanove samo na papirju. Če pa se bodo izvajali in jih bodo skušali uresničiti, bo dejansko to začetek novih in boljših odnosov med ljudmi, stanujočimi na tem ali onem področju, kajti vsi minimalni programi so narejeni za ljudi in računajo na ljudi. Torej: brez sodelovanja, brez zavzetosti ljudi za izpolnitev te ali one misli tega ali onega napotka v minimalnih programih, ne bo šlo.

Težko je reči, kaj je najbistvenejšega v minimalnih programih stanovanjskih skupnosti v zagorski občini. Pravzaprav je bistveno vse. Gre namreč za mnogo več kot so si ljudje mislili. Nekateri so menili, da bodo skupnosti skušale samo bolje vzdrževati stanovanjske hiše in skrbele za tekoča popravila. Drugi so menili, da bodo dejavnosti stanovanjskih skupnosti precej enostranske in podobno. Seveda bi taka enostranost mnogo škodila, saj bi to puščalo ob strani številna druga odprta vprašanja. Četudi minimalni programi zagorskih stanovanjskih skupnosti kažejo znamenja širokosti, so vendar v nekaterih nalogah precej nejasni, predvsem zato, ker sestavljavci niso vedeli, ali bo moč urediti to ali drugo, ali bodo morali to ali ono opravilo odložiti za boljše čase. Kljub temu pa pomenijo ti programi začetek organizirane skrbi za urejanje številnih vprašanj, predvsem tistih, ki zadevajo družbeni in življenjski standard. Treba jih je kot take torej obravnavati in pustiti ljudem, da s svojo iniciativnostjo prinesejo še druge predloge in nasvete za ureditev tega ali onega.

Programi predvidevajo dosti skupnih akcij ljudi. Ker so vsepovsod sklenili zgraditi za otroke otroška igrišča, so tudi vsepovsod uvrstili v program dela prostovoljno delo ljudi pri temu opravilu. Ker je treba v vsej ožji občini začeti urejevati naselja in okolico stanovanjskih hiš, so v program uvrstili potrebo, da ljudje pri teh opravilih vsestransko sodelujejo. In tako je še pri nekaterih ostalih delih. Stanovanjske skupnosti ne bodo razpolagale z dovolj sredstvi, da bi lahko vsako delo plačale. Zato je sodelovanje ljudi tisti skupni imenovalec, na katerega dosti računajo, in ni dvoma, da se bo ob primerni organizaciji izkazal za najbolj koristnega. Prav tako računajo na sodelovanje mladine. V resnici lahko mladi ljudje dosti pomagajo pri uresničevanju načrtov stanovanjskih skupnosti. Samo treba jim bo obrazložiti, kaj se pričakuje od njih in kaj lahko doprinesejo za stvar skupnosti.

Kaže, da je najmanj obdelana skrb za ustanavljanje servisnih delavnic. Oziroma uslužnostne obrti. Obrtna dejavnost je v Zagorju sicer še kar razvita, vsaj standardna obrt, drugače pa je z nekaterimi uslugami. Hišni sveti so že zdaj v zadregi, kadar pokličejo delavce komunalnega podjetja. Popravila so dokaj draga stvar, največ teh svetov pa ne razpolaga z dovolj sredstvi. Če ne bodo posamezne stanovanjske skupnosti že takoj v prvem obdobju razvile vso tisto uslužnostno obrt oziroma servisne delavnice, bo mnogo nalog ostalo neizpolnjenih. Sicer je v programih rečeno, da bodo ustanovili nekakšne remontne delavnice, ki naj bi prevzele poglavitno skrb za manjša popravila in tekoče vzdrževanje hiš, zato pa bo treba čimprej najti ustrezne prostore in privabiti ljudi, ki bodo opravljali te usluge. To bo hkrati največja pomoč hišnim svetom, o katerih se mnogo piše v programih. Kajpak da bodo morali najprej hišni sveti nuditi stanovanjski skupnosti največjo pomoč. Če ti ne bodo znali privabiti potrebne kvalificirane ljudi k sodelovanju, bo ostalo vse pri starem. To pa je le ena stran uslužnostnih servisnih delavnic. Prej ko slej bo treba misliti na stanovanje takih uslužnostnih delavnic, ki bodo zadovoljevale še vse ostale vsakdanje skrbi stanovalcev oziroma prebivalcev stanovanjsikh skupnosti. Brez pomoči občinskega ljudskega odbora sicer ne bo šlo, predvsem pa bodo morali člani sveta kot vsi ostali ljudje pokazati samoiniciativo in ne prepustiti te skrbi samo organom teh skupnosti.

Tudi družinskemu varstvu bo treba posvetiti posebno pozornost. V programih je sicer rečeno, da so hudo potrebne varstvene družinske ustanove, predvsem za zaposlene družine oziroma otroke zaposlenih staršev. Četudi je videti, da za take ustanove ni potrebnih prostorov niti potrebnega kadra, pa to ne bi smel biti razlog za nedejavnost v tem pogledu. Vztrajati bo treba in najti primerne prostore in ljudi, ki bodo prevzeli nadzorstvo za najmlajše. Nič hudega, če bo skraja dosti težav in nepričakovanih ovir. Življenjska praksa bo kaj kmalu pokazala, kje je izhod iz te ali one zagate.

Vsepovsod so omenili tudi ustanovitev svetov potrošnikov; da so nujno potrebni v bodočih stanovanjskih skupnosti, ker bodo lahko s poznavanjem razmer precej koristili preskrbi skupnosti in zmanjšanju nekateterih težav v preskrbi. Tu čaka bodoče svete resda precej nalog. Trgovina v Zagorju skuša rešiti najnujnejše probleme, zato ji bo vsakršna pomoč od potrošnikov, zlasti voljenih organov, zelo dobrodošla.

Kajpak obravnavajo posamezni programi še vrsto drugih dolžnosti in opravil. Na zborih volivcev so dobili programi še dodatne predloge, ki jih kaže vse upoštevati. Kot rečeno: stanovanjske skupnosti so namenjene ljudem. Če jih bodo ljudje šteli za svoje inštitucije, ki naj jim pripomorejo k boljšemu justrišnjemu življenju, in če bodo pomagali pri vsem nalogah, bodo uspevale.

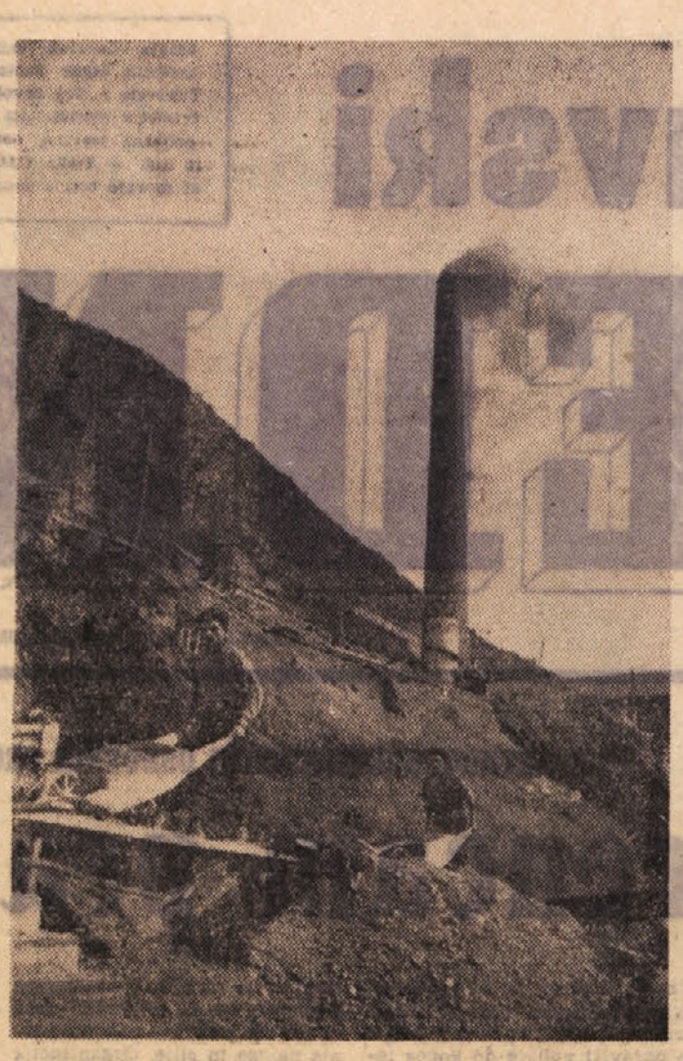

KUBIK ZA KUBIKOM SE MANJŠA — PRI ODSTRANJEVANJU MATERIALA ZA NOVO OPEKAR NO PRI ELEKTRARNI TRBOVLJE

POJASNILO K IZREDNEMU UKREPU

Za varčevanje z električno energijo

ZARADI ZMANJŠANJA PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE V HIDROELEKTRARNAH, NASTALEGA ZARADI IZREDNO NIZKEGA STANJA VODE V REKAH, JE IZDAL ZVEZNI IZVRŠNI SVET IZREDNE UKREPE ZA VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO ENERGIJO V MESECIH NOVEMBRU IN DECEMBRU 1959

V poslovnih prostorih in društvenih prostorih je prepovedano ogrevanje z električno energijo. Poslovni prostori so: prostori trgovskih podjetij, trgovin, obrtnih podjetij in delavnic, državnih zavodov in uradov, pisarn, ordinacij itd. Društveni prostori pa so: prostori množičnih, prosvetnih, športnih, sindikalnih, gasilskih organizacij, koče planinskih društev itd.

Ogrevanje v zgoraj navedenih prostorih bo dovoljeno le, če bo odjemalec vložil prošnjo distribucijskemu podjetju in če bo ugodno rešena. Dovoljenja se bodo izdajala v izrednih primerih, na primer, za ogrevanje prostorov, v katerih je nevarnost požara, eksplozij, laboratorijih in podobno.

Kdor bo brez dovoljenja ogreval prostore, se mu bo zaračunala porabljena električna energija po desetkrat večji tarifni postavki za 12 mesecev nazaj.

Odgovorni voditelji gospodarskih ali družbenih organizacij, kjer bodo ogrevali prostore brez dovoljenja, bodo kaznovani za prekršek z denarno globo do 50 tisoč dinarjev.

V gospodinjstvu se izredno ukrepi izvajajo na ta način: električna energija, porabljena novembra in decembra 1959 v gospodinstvu, se bo obračunavala tako, da se za prvo tarifno enoto obračuna 120 kilovatnih ur po redni ceni, za vsako nadalno tarifno enoto 60 kilovatnih ur po redni ceni. Kar bo več porabljene električne energije, se bo obračunavala po 30 din kilovatno uro.

Kaj je tarifna enota?

Kot tarifna enota se smatra vsak stanovanjski prostor gospodinjstva, ki meri nad 6 kvadratnih metrov. Če meri gospodinjski prostor nad 40 kvadratnih metrov, se vzame kot tarifna enota vsakih začetih 40 kvadratnih metrov.

Primer:

Stanovanje sestoji iz kuhinje dnevne sobe, spalnice, kabineta nad šest kvadratnih metrov, to je štiri tarifne enote (kopalnica, predsoba in ostali stranski prostori se ne obravnavajo kot tarifne enote). Odjemalcu se bo obračunavalo za prvo tarifno enoto 120 kilovatnih ur, za nadalnje tri tarifne enote 3 x 60 kilovatnih ur, skupaj 300 kilovatnih ur po normalni ceni, za več porabljene kilovatne ure pa bo plačal odjemalec 30 din za kilovatno uro.

Ogrevanje gospodinjskih prostorov v pavšalu je strogo prepovedano ter so predpisane visoke kazni.

Električna energija se bo obračunavala po določilih, navedenih v odloku o ukrepih za varčevanje z električno energijo, po prvem odčitanju števcev v mesecu novembru 1959.

L.V.

● NAROČNIKI ZASAVSKEGA
● TEDNIKA IMAJO PRI
● MALIH OGLASIH
● OSMRTNICAH IN ZAHVA-
● LAH 50-ODSTOTNI POPUST

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA HRASTNIK

PRIHRANEK 136.000 dinarjev

Občinski ljudski odbor v Hrastniku je imel v petek, 6. novembra t. l., zelo bogato sejo obeh zborov, ki je zajemala zelo obširno in tehtno problematiko.

Razen sklepov zadnjih dveh sej zbora proizvajalcev in občinskega zbora ter zadnje skupne seje obeh zborov je bila dana v vednost tema zboroma tudi obširna analiza zadnjih zborov volivcev, ki je zajela okrog 200 predlogov volivcev, o katerih bodo predhodno še razpravljali sveti in upravni organi ljudskega odbora kakor tudi oba zbora.

Zelo tehtna je bila razprava o poročilu sveta za delo, medtem ko so zaradi pomanjkanja časa preložili poročilo sveta za prosveto ter poročilo uprave za dohodke.

Oba zbora sta sprejela sklep, da se naročijo ustrezni načrti za urbanistično ureditev naselij Hrastnik, Radeče, Brnica in Dol pri Hrastniku pri naprimernejšem projetantskem podjetju na priporočilo sveta za komunalne zadeve ObLO Hrastnik. — Sprejet je bil odlok o načinu izplačila odškodnine za nacionalizirane zgradbe, dele zgradb in gradbena zemljišča.

Ker se škoda po neurju onesposobljenih cest ni ocenila, je ljudski odbor načelno določil okvirno vsoto za to škodo, katere vsota je predvidena v predlogu, medtem ko bodo razdelitev tega zneska izvršili po krajevnih odborih v naslednjih dneh ob sodelovanju odbornikov prizadetih območij. — Formirali so likvidacijsko komisijo obstoječe stanovanjske skupnosti glede na ustanovitev 4 novih stanovanjskih skupnosti v občini, sprejeli nadalje ustrezno odločbo v prenehanju stanovanjske skupnosti in o razporeditvi njenega premoženja.

Oba zbora sta sprejela odlok o določitvi odstotka najemnine, ki pripada novo formiranim stanovanjskim skupnostim, tako da bodo imele le-te kot eden izmed mnogih možnih virov dohodkov nove skupnosti 3 odstotke od stanarine in 5 odstotkov od najemnin za poslovne prostore. Izračun po obstoječih najemninah izkazuje, da bo skupno od stanarin na območju stanovanjske skupnosti Hrastnik-Rudnik kraj dal 6,908.000 dinarjev, za poslovne prostore pa 384.000 dinarjev — za območje Zidani most in Radeče pa 747.432 dinarjev stanarine in 157.500 dinarjev najemnin za poslovne prostore.

Sprejeta sta bila tudi dva odloka, in sicer: o pogojih, ob katerih sme lastnik družinske stanovanjske hiše v državljanski lastnini oddajati stanovanje, in o določitvi pogojev za oddajanje stanovanj v družinski stanovanjski hiši, kot posameznih delov stavb, ki so v državljanski lastnini.

Ustanovljeno je bilo podjetje »Dimnikar« ter določen enotni dimnikarski okoliš za območje občine Hrastnik.

Oba zbora sta nadalje odobrila razširitev predmeta poslovanja v Tovarni kemičnih izdelkov, in sicer za novo proizvodnjo vanadijevega pentoksida na industrijski način. Podjetje je namreč uredilo napravo za to proizvodnjo. Proizvod bo tovarna pridobivala iz odpadne vanadijske soli Tovarne aluminija v Kidričevem in služi za oplemenitenje jekla. S to proizvodnjo bo odpadel letni uvoz okrog 30 ton ferovanadija. Na ta način se bo tudi povečal bruto produkt za 72 milijonov dinarjev letno, dohodek pa za okrog 10 milijonov. Z opustitvijo uvoza ferovanadija bo uspelo prihraniti pri devizah znesek 136 tisoč dolarjev.

Na sejah obeh zborov so tudi imenovali upravne organe skupne stavbe, v kateri so nastanjene pošta, banka in podružnica zavoda za socialno zavarovanje ter podjetje PTT. — Imenovana je bila likvidacijska komisija režijskega odbora za gradnjo vodovoda v Radečah, ker so se dela že izvršila in je bil izveden prevzem vodovoda in njegov tehnični pregled; Steklarni Hrastnik je bila izdana poroštvena izjava v višini 9 in pol milijona dinarjev za najetje dolgoročnega posojila iz kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš ObLO za izvedbo gradbenih del na stanovanjskih blokih V in VI onkraj reke Save; Splošnemu čevljarstvu pa je bilo dano načelno soglasje za znižanje pavšalne osnove s tem, da se vprašanje uredi ob zaključku gospodarskega leta, če bo to potrebno.

Na skupni seji obeh zborov je bilo izrečeno več imenovanj ter razrešitev direktorjev in upravnikov podjetij, ustanov in šol. Za novega direktorja gostinskega podjetja »Jelka« v Hrastniku je bil imenovan tovariš Štefan Grešak, za direktorja Kemične tovarne Hrastnik tov. Velimir Kraševec, dosedanji direktor Tovarne barv in lakov v Količevem pri Domžalah, ter razrešen tov. Jože Kastelic, ki je upokojen; za direktorja podjetja Klavnica in mesnice je bil imenovan tov. Franc Dolinšek, za upravnika Veterinarske postaje tov. Karl Smrekar, veterinarski inšpektor ObLO Hrastnik, za upravnika Delavske univerze tov. Zdenko Ulaga, organizacijski sekretar občinskega komiteja ZKS Hrastnik, za upravitelja osnovne šole Jagnjenica tov. Franc Godec, za upravitelja osnovne šole Svibno pa tov. Ivica Medved. Imenovana sta bila tudi gradbena odbora za rekonstrukcijo ceste v Radečah in za gradnjo šolskega poslopja osnovne šole »Narodnega heroja Rajka« v Hrastniku. — Razrešili in imenovali so na tej seji tudi člane cenilne komisije, medtem ko bo treba na novo obravnavati predlog za člane upravnega odbora Lekarne v Hrastniku.

Na seji občinskega zbora so ob tej priliki potrdili pravila Delavske univerze v kraju ter obravnavali še neko pritožbo glede socialne podpore.

SILOSI NA KMETIJAH SO ZNAMENJE NAPREDNEGA GOSPODARSTVA

V Litiji imamo dvoje večjih občinskih kmetijskih posestev, ki sta bili v zadnjem času združeni v enotno upravo. Prvo od teh je posestvo na gradu Ponovičah, na levem bregu Save, med Litijo in železniško postajo Save.

Drugo vzorno posestvo je na Grmačah, v bližini Smartna, ob vhodu v Zavrstniško dolino. Grmaško posestvo ima svoja delovišča nadalje na nekdanji graščini Slatini nad Šmarsko tovarno usnja, pa tudi na nekdanjem Valvasorjevem gradu Bogensperku.

Na obeh posestvih se pečajo v glavnem z vzrejo rodovniške živine. Na Ponovičah imajo zdaj okrog 125 glav govedi, od tega 55 molznic z rodovnikom. Nekatere krave so tako odlične molznice, da so odnesle prve nagrade tudi na zveznih razstavah in tekmovanjih. Uprava posestva Ponovič oddaja zdaj dnevno po 300 l mleka litijski mlekarni. Ostalo mleko pa uporabljajo za pitanje mladih telet, ki jih imajo na Ponovičah 40.

Ponoviško in grmaško posestvo služita za vzorni zgledni posestvi vsem zasavskim in drugim kmetom.

Del krme pripravijo na Ponovičah v treh silosih, ki jih imajo poleg hlevov. Vsak silos drži okrog 280 kub. metrov. V glavnem spravljajo v silose zeleno koruznico, pa tudi druge vrste krme. Močno jim je pomagala letošnja ugodna jesen. Tako je bil tudi v sredo, 4. novembra, jasen in razmeroma topel sončen dan. Ponoviško posestvo pa ima v uporabi tudi njive in travnike nekdanje graščine Grbin, na vzhodni strani Litije. Tega dne je en sam uslužbenec ponoviškega posestva kosil travo, imenovano otavo ali tretjačo, ker je to že tretja letošnja košnja. Občinska posestva v Litiji imajo na razpolago precej modernih kmetijskih strojev. To pot je kosil na Grbinu ponoviški uslužbenec tov. Ludvik, ki je kosil z ročnim kosilnim strojem znamke BCS. Kosilni stroj so kupili pri »Agroindusu« v Ljubljani.

Za delo in košnjo malega, urnega kosilnega stroja so se zanimali ves čas tudi mnogi okoliški kmetje. Ludovik jim je dal rade volje zaželene podatke. V 10 urah pokosi tak stroj 2 ha travnika. Stroj ima še razne priključke in služi lahko za motor pri žagi cirkularki ter še v druge namene. Za večja posestva je tak stroj vsekakor potreben, saj imajo silosi veliko žrelo in težko nasiten vamp, in bilo bi treba dosti koscev, ako bi hoteli napolniti tri velikanske ponoviške silose do vrha le s pomočjo koscev.

Krmo iz silosnih jam bodo začeli pokladati ponoviški živini v januarju, ko bo začelo primanjkovati druge sveže krme. Silosi ob naših posestvih so znanje nove dobe in napredka na naših kmetijskih gospodarstvih. (jž)

Mlad slikarski talent

Nekateri ga najbrž že poznajo, drugi samo po imenu. To je LEOPOLD HOČEVAR in njegov znameniti Deček z modrim in rdečim ozadjem — olje 1959 (nagrada revije »Mlada pota«).

Kakor smo že pisali, je Hočevar s svojim gimnazijskim kolegom Gvidom Burjo pred kratkim razstavljal v veliki veži Delavskega doma v Trbovljah. Predstavil je: oljne risbe, svinčnik, akvarel, tuš, perorisbe in lesorez. Zanimivo je, da riše mnogo otroških portretov. Na vprašanje: zakaj? mi je zaupal: »Kmalu sem ostal sam, brez staršev, in mlad sem okusil življenje v internatih — zato iščem morda ravno v njih žalost in veselje.«

LEOPOLD HOČEVAR DIJAK-SLIKAR OB SVOJEM NAJBOLJŠEM DELU

Njegove risbe so sama preprosta jasnost, v tej pa skrita izrazna moč. Ta njegov umetniški svet vodi, kot kaže, v poklicno slikarstvo preko akademskega študija. Mnogo uspeha — tako mu želi najbrž vsak obiskovalec njegove razstave.

Rado Palčič

PO SVETU

Vsesplošna dejavnost

Čim bolj se približujemo »vrhu« t. j. sestanku šefov štirih velesil, tem bolj intenzivna in mrzlična je dejavnost v vseh zainteresiranih prestolnicah. 19. decembra pride v Pariz predsednik Eisenhower, da bi se sestal z ministrskimi predsedniki oziroma zunanjimi ministri članic Atlantskega pakta; le-ta se bo sestal nekaj dni prej. Britanski zunanji minister bo prišel v francosko prestolnico, Adenauer bo letel v London, ameriški prezident pa bo pred prihodom v Evropo obiskal vrsto azijskih in afriških držav, in bo prvi predsednik Združenih držav, ki si je vzel čas za obisk Azije in Afrike.

Razumljivo je, da skušajo države v zahodnem taboru pred sestankom »na vrhu« poravnati svoja notranja nesoglasja, vskladiti svoje lastne, pogosto zelo različne interese s koristmi vsega Zahoda in »zacementirati« enotnost Atlantskega pakta, ki je nedvomno spričo centrifugalnih sil, sproščenih s popuščanjem mednarodne napetosti, precej zrahljana.

Po eni strani se »male« članice Atlantskega pakta nič kaj preveč ne strinjajo s težnjami Pariza, da naj bi »mali« v NATO (Atlantski pakt) prepustili vso skrb za obrambo njih interesov »veliki atlantski trojici« t. j. ZDA, Britaniji in seveda Franciji ki naj bi odločilno soodločala pri vseh odločitvah Zahoda glede vseh vprašanj, naj se tičejo Evrope, Azije ali Amerike.

Drugi boleči trn v odnosih med zavezniki je francoska težnja, da bi se skupno tržišče (Francija, Zahodna Nemčija, Italija in dežele Beneluxa) tudi politično nekako združile. Prvo violino bi seveda igrali Francozi in v skrajnem primeru zah. Nemci. (Temu se spričo nemške gospodarske moči in spričo pomoči, ki jo Francija pričakuje od zahodne Nemčije prav gotovo ne bi dalo izogniti.) Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd bo ob prihodu v Pariz načel v prvi vrsti to boleče in sporno vprašanje, toda kot napovedujejo britanski komentatorji, velikega uspeha ne sme pričakovati, ker so Francozi trdno prepričani v izvedljivost svojih zamisli in načrtov.

Najbolj živčni so pred »summitom« zahodni Nemci. Kancler Adenauer je bil do zadnjega (in je še) najodločnejši pobornik »politike s pozicije sile« t. j. hladne vojne. Dolga leta je bila združitev Nemčije njegov prvi pogoj za sestanek na vrhu.

Sedaj je bilo že v vseh zainteresiranih prestolnicah — v Moskvi, Washingtonu, Parizu in Londonu — povedano, da o združitvi Nemčije ne bodo govorili. Ne samo zato, ker dvomijo, da bi taki razgovori privedli do kakršnega koli pozitivnega uspeha, marveč tudi zato, ker danes nikomur ni do tega, da bi se 70 milijonov Nemcev združilo pod eno streho in pod enim vodstvom. Združitev Nemčije bo torej morala počakati na boljše čase (intimno vsakdo pri sebi misli, da bi bilo pač najbolje, če bi ostala razdeljena vsaj toliko časa, doker bo na svetu kakšen kanon ali tank), razpravljali pa bodo o Berlinu. Vsaka razprava o Berlinu pa pomeni, da so zahodne sile dejansko priznale vzhodno Nemčijo; to pa je tisto, kar Adenauerja najbolj draži. Bonn je namreč vedno pretendiral na to, da je edini predstavnik Nemčije in da se bo Nemčija združila, kadar se pač bo, po bonnskem receptu, to se pravi, da bi bila vzhodna Nemčija enostavno priključena zahodni.

Omenili smo že, da bo Eisenhower prvi ameriški predsednik, ki si je vzel čas in obiskal nekatere Azijske in afriške države. To je nedvomno zelo koristna pobuda. Sovjetski premier Hruščev praktičira to metodo že nekaj let in to zelo uspešno.

Ameriški obisk v Indiji bo nedvomno najvažnejši in najdelavnejši, če hočemo: Indija čuti hud pritisk na skoraj štiri tisoč km dolgi meji s Kitajsko, razen tega pa je v hudem gospodarskem položaju. Prebivalstvo se ji namreč množi veliko hitreje kot se veča pridelek hrane in zato je resno vprašanje, kako obdržati sedanji skrajno bedni nivo življenjske ravni, ne pa, kako ga zvišati. V Ameriki govore, da bi bili pripravljeni finansirati indijski petletni načrt, ki bi če bi bil uresničen, zmanjšal pritisk na življenjski standard. Na dlani je tudi, da želi imeti Indija na zunaj manifestirano oporo v težkem sporu s Kitajsko, čeprav je popolnoma jasno, da ob nobenem pogoju ne bo zapustila svoje dosedanje izvenblokovske popolnoma neodvisne politike.

Podobno živahnost kot na zahodni je opaziti na vzhodni, čeprav se po obliki razlikuje. Sovjetski ministrski predsednik Hruščev je znova povedal, da mu je spor na indijsko-kitajski meji popolnoma »nerazumljiv«, toliko bolj, ker ne gre za strateško važna področja. Pred nekaj dnevi pa je izjavil, da je tisti, »ki je proti koeksistenci, za vojno«, kar se velja na vsak način zapomniti. Tudi vrsta izjav v drugih vzhodnoevropskih državah odkriva, da Hruščeva koeksistenčna linija v vsem Varšavskem paktu zmaguje. (Jugoslavija je sicer v tej koeksistenčni prijaznosti izvzeta in so jo na proslavi oktobrske revolucije v Tirani znova grobo napadli...).

Na Srednjem vzhodu ,oziroma bolje v odnosih med Združeno arabsko republiko in Irakom, se je tudi nekaj premaknilo. Predsednik ZAR Naser je izjavil, da arabski nacionalizem ne pomeni nujno že združitev vseh Arabcev v enotno državo, Irak pa se pripravlja na široko sodelovanje z drugimi arabskimi državami na najrazličnejših področjih.

Bistvo spora med Irakom in ZAR je bilo prav različno pojmovanje arabske enotnosti: Naser je težil k temu, da bi uresničil arabsko enotnost v okviru ene same države, ki bi bila seveda ZAR. Kasem ministrski predsednik Iraka pa je že od samega začetka smatral, naj bi se arabska enotnost manifestirala v tesnejših zvezah in v tesnejšem sodelovanju med suverenimi arabskimi državami.

Naser je sedaj poudaril, da koncepcija o arabski enotnosti, ki so mu jo pripisovali, ni uradna politika ZAR, Irak pa je s svojim napovedanim sodelovanjem na arabskem področju nakazal željo, da se ne oddvoji od življenja v arabskem svetu.

DPD SVOBODA TRBOVLJE II

Vas vljudno vabi na

KONCERT MOŠKEGA IN MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA

DPD SVOBODE »FRANCETA MENCINGERJA« IZ SLOV. JAVORNIKA

ki bo v soboto, 14. novembra ob 19. uri v domu Svobode v Trbovljah II.

S polnoštevilno udeležbo se bomo najlepše oddolžili dragim gostom izpod Golice, ki so ta teden praznovali 35-letnico obstoja svojega pevskega zbora.

Cene vstopnic so enotne, 60 din.

NA SVIDENJE NA TEM KONCERTU!

PRIREDITELJI

IZ NAŠIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Z ZASEDANJA DELAVSKEGA SVETA RUDNIKA TRBOVLJE-HRASTNIK

Večjo pazljivost potrošnji materiala

Delavski svet RTH je na zadnji seji pregledal sklepe prejšnjega zasedanja ter razpravljal o poročilu upravnega odbora. Formirala se je komisija DS, ki naj bi sodelovala z upravo podjetja pri pripravah za uvajanja obračuna po ekonomskih enotah. Za sedaj so predvidene 3 grupe ekonomskih enot, namreč jamski obrati, separacija s skupnim prevozom ter stranski obrati. Nov način obračuna naj bi se predvideno uvedel s 1. januarjem 1960.

Delavski svet je nadalje obravnaval poročilo tehničnega direktorja za mesec oktober, po katerem je ugotovljeno, da je kolektiv Rudnika Trbovlje-Hrastnik nakopal 86.600 ton premoga, in sicer za prvih 10 mesecev 795.600 ton ali 5,6% več kot v istem razdobju lani. Tudi kakovost premoga se je delno izboljšala, medtem ko so še težave v jami Trbovlje in v polju Plesko. Glede na večje potrebe premoga za trboveljsko kalorično Elektrarno bodo uvedli drobljenje talninskega premoga, ki ima sicer večji odstotek pepela, a je vreden, da ga gospodarsko uporabimo. Prav tako je predvidena razširitev Savskega rova ter posebna separacijska izbira premoga z obrata Novi Dol, ki je boljše kakovosti, nadalje premoga iz Hrastnika, ki se ugodneje kuri v železarnah. — Meseca novembra bo potrebna večja proizvodnost, da se nadomesti primanjkljaj v produkciji v minulih mesecih.

Člani delavskega sveta so ob tej priliki sprejeli periodični obračun za III. tromesečje t. l. V prvih 9 mesecih je bil plan proizvodnje premoga dosežen s 77,1% letnega plana, v primerjavi z istim obdobjem 1958 za 5,3% več. Brez nedeljske proizvodnje se je povečala dnevna proizvodnja proti lanskemu letu za 87 ton, in sicer od 2.973 na 3.060 ton. Tudi sortiment premoga se je nekoliko popravil.

Razviden je prav tako porast učinkov v primeri z letom 1958, vendar tudi padec proti doseženim storitvam v I. polletju 1959. Storitev za prvih 9 mesecev znaša: v pripravi premoga 2,78 ton (delavnik, odkopna 5,85, jamska storitev 1,81 in rudniška storitev 1,22 ton) delavnik. V primerjavi z lanskoletno rudniško storitvijo je le-ta letos porastla od 1,14 na povprečno 1,22 ton; delavnik. V prvem polletju pa je storitev od 1,24 t/delavnik padla na 1,22 ton/del., v glavnem zaradi zmanjšanja produktivnih delavnikov zaradi letnih dopustov jamskih delavcev ter nižjih jamskih in odkopnih storitev.

Poraba jamskega lesa je nekoliko večja, poraba razstreliva v jami pa manjša, medtem ko se je poraba električne energije povečala. Celokupni proizvodni stroški so porastli, in sicer predvsem zaradi zvišanja obremenitve za amortizacijo in prispevkov spričo povečanja vrednosti osnovnih sredstev za 17%.

Osebni dohodki obremenjujejo enoto proizvoda za 105,12 din več kot lansko leto, kar je opravičljivo s tem, da so se minimalni osebni dohodki in istočasno tarifne postavke povišale za 10%.

Opekarna: letni plan opekarne je bil postavljen na osnovi rednega delovnega časa (8 ur dnevno) in brez nedeljskega dela ter izkazuje že konec meseca septembra dosego letnega plana v skupni količini 3,386.000 kosov raznih vrst opeke, ki je v glavnem tudi skoraj z 90 odstotki prodana (klinker opeka).

Letna vrednost rudniških investicij je bila izvršena s 76,7%. Za stanovanjsko izgradnjo je podjetje porabilo v času od 1. januarja do 30. septembra 1959 skupno 45,078.583 din, od tega 16,685.199 v Trbovljah, v Hrastniku pa 28,193.384 din.

Rudarski gradbeni obrat, ki deluje v okviru trboveljsko-hrastniškega rudnika, se deli na 6 obratov. Planirani bruto produkt je RGO dosegel s 63,1%.

Stalež vseh zaposlenih se je zmanjšal od 4.141 na dan 31. decembra 1958, na 3.949 na dan 30 novembra 1959, to je za 192 delavcev in uslužbencev. Število izostalih dni se je procentualno na stalež osebja povečalo, in to predvsem zaradi obolenj članov kolektiva ter mora sedaj rudnik ponovno plačevati dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje.

Finančni uspeh se je v tretjem četrtletju proti I. polletju nekoliko poslabšal zaradi določenih težav v poletnih mesecih ter bo moralo podjetje usmeriti vso skrb v to, da rezultat do konca leta popravi.

Predvsem bo treba posvetiti večjo pazljivost potrošnji materiala, pri čemer bi se stroški lahko še znižali. V prihodnje bo treba postaviti plan normativov potrošnje materiala.

Delavski svet je za dosego planiranega finančnega rezultata v letošnjem letu sklenil, da uvede nedeljsko obratovanje, pri čemer bi 1. decembra 1959 kolektiv delal tritretjinsko zaradi tega, da bi bili člani kolektiva 29. in 30. novembra t. l. prosti, medtem ko bi v decembru 3 nedelje delali. Sprejet je bil tudi sklep, da se kopačem na proizvodnji premoga določi nedeljski 50-odstotni dodatek na akordno, ne pa na tarifno postavko, pri čemer se upoštevajo tudi dela v pripravi premoga, in sicer od 1. novembra 1959 dalje.

Nadalje je delavski svet potrdil program uporabe odstopljenega dela prispevka sklada za kadre v letu 1959 v znesku 15,600.000 din, pri čemer je bilo predlagano, da se formira izobraževalni center na rudniku. — Dopolnjen je bil naslovni spisek investicij. DS je še razpravljal o kooperaciji med RGO, STT in Investicijskim birojem v Trbovljah, pri čemer je bil sprejet predlog UO, da se vskladijo interesi podjetja in da gre podjetje v kooperacijo s tem da se ne omeji samoiniciativa rudnika pri raznih gradnjah. Končno je delavski svet potrdil dopolnitev pravil podjetja glede občasnih priložnostnih delovnih mest.

ČLANI POLJSKE DELEGACIJE RUDARJEV IN PREDSTAVNIKI RUDNIKA ZAGORJE NA NEDAVNEM OBISKU V ZAGORJU

Kaj nam je pripravila naša obutvena industrija za zimo?

Prejšnja leta so trboveljski potrošniki pogosto godrnjali, ker nikakor niso mogli kupiti čevljev, kakršne so želeli. Sortiment čevljev, posebno zimskih, je bil razmeroma slab in tudi kvaliteta ni bila vedno na višini.

Človeku se je dozdevalo, da prodajajo pri nas tisto, kar ne morejo prodati drugod. Potrošniki so zato raje zahajali v Ljubljano ali Celje, kjer je bila izbira večja.

Ko so odprli novo blagovnico, ki ima oddelek za prodajo čevljev in usnjene galanterije, so dobile ostale tri prodajalne nevarnega tekmeca. Pričakovati je bilo, da bo dal ta konkurenčni boj pozitivne rezultate.

Naš dopisnik se je pozanimal pri Borovu, Planiki in poslovalnici »Peko« kakšne izdelke bodo nudili našim potrošnikom za zimo.

Pri Borovu, ki ima mimogrede povedano, najnižje cene, so nam povedali, da bo izbira čevljev bistveno boljša. Na zalogi imajo nekaj novitet, ki bodo prav gotovo zadovoljile odjemalce. Naj navedemo samo nekatere: ojačeni moški »gležnjarji«, najmoderneje izdelane gumarice s polno peto, zelo dobri gojzarji, ženske copate, in seveda bogata izbira gumastih izdelkov.

Kaže, da so »gležnjarji« letos visoka moda, kajti tudi pri »Planiki« so nam pokazali kar osemnajst vrt tovrstnih čevljev. Noviteta so tudi ženske gumarice s srednjo peto, po katerih je zelo veliko povpraševanje. Ljubitelje »špičakov« opozarjamo, da imajo več vrst zelo udobnih moških plesnih čevljev in kar osem vrst ženskih »špičakov«. Kot vidimo, je tudi zaloga bogata, škoda je le, da je lokal tako majhen, da včasih niti vse stranke ne morejo vanj.

V trgovini »Peko« so nam povedali, da bodo ostale cene tudi letos nespremenjene. Izbira je veliko večja kot lani, posebno nizkih ženskih čevljev imajo veliko na zalogi. Posebnost so visoki ženski čevlji, ki jih je bilo dosedaj razmeroma malo na trgu. Za razliko od prejšnjih let imajo v tej poslovalnici letos v prodaji vse izdelke, ki jih proizvaja ta tovarna, čeprav gre obilo čevljev za izvoz.

IZ »METALIJE«

Delavski svet podjetja METALIJA v Trbovljah je na svoji zadnji seji razpravljal o poročilu in sklepih upravnega odbora o perspektivnem načrtu za leto 1960.

Iz predloga proizvodnega načrta za prihodnje leto, ki temelji na trenutnih pokazateljih proizvodnje, sledi, da bi predvidena realizacija znašala 140 milijonov din, kar bo zahtevalo od kolektiva premagovanje vrste težav glede na stopnjo mehanizacije podjetja in glede na kapaciteto delavniških prostorov.

Plan za leto 1960 je po perspektivah razdeljen na sedanje obrate podjetja. Dosedanji pokazatelji kažejo, da bo zmogljivost ključavničarskega obrata za l. 1960 zasedena v celoti. Glede ostale dejavnosti, predvsem inštalacijske, pa so bile poslane ponudbe izven podjetja predvsem za vodovod, električarska dela in delno tudi za kleparje.

DS je perspektivni proizvodni načrt za prihodnje leto odobril v tem smislu, da se točne definicije konkretizirajo, ko bo znan rezultat predvidenih dajatev za l. 1960.

Delavski svet je nadalje potrdil delo UO ter razpravljal še o nakupu potrebnih strojev in orodja iz osnovnih sredstev ter o najetju dolgoročnega kredita za normalno poslovanje podjetja.

»Tika« skuša odpraviti začetne težave

TIKA v Trbovljah je še zelo mlad zavod, saj posluje šele dobre štiri mesece, zato je razumljivo, da to ustanovo tarejo začetne težave, ki so neogibne povsod, kjer pričenjajo z nekim delom čisto na novo.

Pobuda za ustanovitev TIKE je prišla iz podjetja »Mehanika«, kjer so hudo občutili pomanjkanje kartonaže. Zaradi krajevne potrebe so sklenili, da bo v okviru zavoda tudi tiskarna.

Potrebne stroje so za razmeroma nizko ceno kupili v Pančevu. Seveda niso bili takoj uporabni, ampak potrebni generalnega popravila. Najprej so bili usposobljeni tiskarski stroji in je tiskanje za sedaj še pretežna dejavnost zavoda.

Sredstev za popravilo kartonažnega stroja za sedaj še ni na razpolago, upajo pa, da bodo lahko precej razširili svojo dejavnost.

Glavni odjemalci TIKE so za sedaj trboveljska podjetja, predvsem Mehanika, Rudnik, Elektro-Trbovlje in še nekateri drugi. Če bi imeli na razpolago surovine, bi bili lahko dober proizvajalec embalaže za Steklarno Hrastnik in tudi število zaposlenih bi se lahko dvakrat povečalo. Sedaj je v zavodu zaposlenih 14 ljudi, od katerih pa ni nihče kvalificiran grafik, kar seveda zelo otežkoča delo zavoda.

Povedali so nam, da so ljudje na razpolago, da pa nimajo zanje stanovanj. Če bi se našlo primerno stanovanje za kvalificiranega grafika, bi se izdelki zavoda gotovo izboljšali.

Drug problem so skladiščni prostori, ki jih sedaj skoro nimajo, upajo pa, da jih bodo pridobili, ko se bodo stanovanjske stranke preselile v nove bloke STT.

Upamo, da bo mladi kolektiv kmalu prebrodil začetne težave in uspeval v zadovoljstvo svojih odjemalcev.

SKLEPANJE ZASEBNIH KOLEKTIVNIH POGODB

Občinski sindikalni svet in pododbor obrtne zbornice sta organizirala poseben razgovor z zasebnimi obrtniki in delavci glede sklepanja kolektivnih in delovnih pogodb. S sklepanjem pogodb so pričeli v torek, 10. tega meseca, in nameravajo to delo dokončati v teku tedna. Sklenjene pogodbe med delavci in zasebnimi obrtniki bodo veljavne od 1. novembra 1959 dalje in bodo urejale delovna razmerja in prejemke. — Važno je določilo, da bosta pogodbe razen delavca in delodajalca sopodpisala tudi zastopnik občinskega sindikalnega sveta in pododbora obrtne zbornice. Zelo stroga so nadalje določila glede kazni. Tako je na primer predvideno, če zasebni obrtnik ne sklene z delavcem primerne delovne pogodbe ali pa se v delovni pogodbi dogovori z delavcem za manj ugodne pogoje, kot jih določa pogodba, se za prekršek kaznuje z denarno kaznijo od 5 tisoč do 100 tisoč dinarjev.

LETALO Z MAHAJOČIMI KRILI

Kakor piše revija »Sovjetska aviacija«, je Dmitrij Ilijin, nekdanji lovski pilot, izdelal zračno ladjo, ki posnema ptičji let in torej maha s krili. Zračno ladjo, ki ji je konstruktor dal ime »ornitopter«, žene motor, ki ji zagotavlja hitrost do sto kilometrov na uro. Revija »Sovjetska aviacija« objavlja tudi sliko tega aparata, ki je podoben ptici iz pravljic.

ZAČETNA DELA PRI ODSTRANJEVANJU STAREGA DELA CEMENTARNE TRBOVLJE

IZ DELA OBRATNE AMBULANTE V KISOVCU

ZA ZDRAVJE RUDARJEV

Prejšnji mesec je delavski svet rudnika Zagorje poslušal in obravnaval poročilo o delovanju obratne ambulante v Kisovcu in se seznanil še z nekaterimi drugimi problemi HTZ službe. Organ samoupravljanja se je resno zavzel za odpravo oziroma omejitev nekaterih obolenj ki povzročajo v rudarskem poklicu nemajhne težave.

Kot je znano, so letos februarja odprli obratno ambulanto v Kisovcu, ki je namenjena predvsem za ondotne rudarje. Glavno delo le-te naj bi bila skrb za preventivno zdravljenje. V tem času je ambulanta opravila nad šest tisoč zdravniških pregledov, od tega 2537 prvih in 4382 drugih pregledov, ambulantni zdravnik pa je napravil še 166 obiskov na domu. V tem razdobju je zdravnik opravil še nad sedem sto preventivnih pregledov, od tega 227 pregledov pred začetkom dela na novo sprejetih delavcev in 514 periodičnih pregledov.

Delavski svet se je tudi seznanil z vrstami obolenj. Akutnih infekcijskih gornjih dihal je bilo 23% (do prvega polletja) kar je precej za kisovški kolektiv. HTZ služba meni, da je prišlo do tolikšnega števila infekcij predvsem zavoljo neprimernega vremena v zgodnji pomladi, delno pa tudi zaradi tega, ker se rudarji neprimerno oblačijo, ker namreč dostikrat še povsem vlažni po kopanju hitijo domov, namesto, da bi nekoliko počakali in se tako privadili zunanji temperaturi. 5% vseh obolenj je zaradi vnetij kože. HTZ služba in obratna ambulanta sodita, da mnogi delavci niso pravočasno prišli po pomoč v obratno ambulanto, zaradi česar so se iz majhnih prask kasneje razvile kožna in podkožna obolenja, ki zahtevajo daljše zdravljenje.

Omembe vredno je nadalje prekomerno obolenje vnetij želodčne ali črevesne sluznice. Ta obolenja kažejo, da se del delavcev še vedno neprimerno hrani, kar je delno posledica tretjinskega dela, žvečenja tobaka v jami in pa zaradi uživanja hladne vode iz tako imenovanih »bank«. In ker imajo delavci kisovškega obrata izredno slabo zobovje, to še pospešuje želodčna in črevesna obolenja. Potem je treba še poudariti, da je bilo na tem obratu izredno veliko število nesreč pri delu, posebno poškodb na rokah in nogah. Zaradi teh nezgod je bilo izgubljenih 2.195 delavnikov.

Za odpravo teh in drugih obolenj sta HTZ služba in obratna ambulanta predlagali, da bi se namesto gumijastih škornjev uvedli usnjeni čevlji z jekleno kapico. To predvsem zavoljo tega, ker gumijasti škornji ščitijo delavce samo pred zunanjo mokroto, imajo pa to napako, da onemogočajo nogam zračenje. Da pa bi zmanjšali poškodbe na prstih rok, so sklenili takoj opremiti predvsem jamske delavce s primernimi zaščitniki rokavicami, ki so primerni za določena delovna mesta. Prav tako se je delavski svet izrekel za to, naj uporabljajo vsi rudarji, kadar delajo, vsa predpisana zaščitna sredstva.

Za zmanjšanje črevesnih in želodčnih obolenj pa je delavski svet sklenil s prihodnjimi letom uvesti za vse jamske delavce toplo kavo ali čaj, ki ju bodo rudarji dobivali v zato primernih posodah. Prav tako je delavski svet sklenil oziroma naročil vodstvu kisovškega obrata, da čimprej najde primeren prostor, v katerem bi uredili zobno ambulanto. Rudnik bo dal potrebno finančno pomoč.

Ni dvoma, da so vsi ti ukrepi delavskega sveta rudnika Zagorje v korist vsega kolektiva. Rudarji kisovškega obrata pa se bodo brž kone prav posebno razveselili zobne ambulante, ki so si jo že dolgo želeli. Ne more biti drugače, kot da bo še ena zobna ambulanta v tem delu zagorskega rudnika pomenila samo nov člen v verigi splošne skrbi za delovnega človeka. Če bo uspelo dobiti to prepotrebno ustanovo, bo konec zadevne velike zadrege.

Boj hazardiranju v revirjih!

Ob plačilnem dnevu zgrabi marsikoga igralska strast, ki ne pozna zaprek, tako da gre včasih po zlu vsa težko zaslužena plača. Kakšne so posledice si lahko mislimo, zlasti še, če ima tak nesrečnež družino.

Tisoč ali dva tisoč dinarjev na mizi za tovrstne ljudi ni nič posebnega; dobivajo in izgubljajo, kot da gre za drobiž. Zatočišče teh »asov« so največkrat gostilne, posebno lesena uta zraven »Čaruge« v Trbovljah je bila v toplejših dneh večkrat prizorišče silno visokih stav.

Tako imenovano »ferblanje« po samskih domovih je ob plačilnih dnevih nekaj običajnega in normalnega. Kdor ne igra, velja za »šlevo« in tako zapadajo strasti kvartanja tudi takšni, ki v drugačnih pogojih tega ne bi počeli. Taki ljudje ne izgubljajo samo denarja, ampak žal prepogosto tudi življenjske ideale.

Ob teh opazovanjih smo se že večkrat vprašali, zakaj nihče ne prepreči tega zla, ki je razdrlo srečo že marsikatere družine, ali pa jo spravil na krivo pot.

Igranje kart za denar ima že davno tradicijo, zato bo to strast težko izkorenini, če bo to sploh mogoče. Kljub temu smo mnenja, da moramo storiti vse, da preprečimo hazardiranje na javnih krajih. Če že razumemo, da je težko preprečiti hazardiranje s kartami, ker se to dogaja več ali manj na bolj odročnih mestih, ne moremo razumeti, kako je mogoče, da se dopušča delovanje nekaterih prebrisanih posameznikov, ki svojo dejavnost opravljajo na prav javnih krajih, kot je, recimo, trboveljski trg, prostor za železniško postajo v Hrastniku in še drugod.

Spomnimo se ravno moškega, ki se ob plačilnih dneh, pa tudi ob drugih dnevih pojavlja na tržnici in »osuši« naivne Trboveljčane za težke tisočake. Ko je mož prišel prvič, in ga ljudje še niso tako poznali, je po pripovedovanju navzočih in opazovanju našega dopisnika pospravil gotovo 50 do 100 tisoč dinarjev, pri tem pa izplačal le en ali dva dobitka ljudem, ki jih navzoči niso poznali. Zato je upravičen sum, da so bili leti z lastnikom »igralnic« v dogovoru, oziroma jim je pustil nekaj, da bi to napravile tudi ostale »ribice«, ki še niso prijele za nastavljeno vabo.

Mož je tako prefrigan, da pusti vsakemu, da enkrat poizkusi. Ob prvem poskusu skoro vsakdo zadene, pri drugem pa ne. Naš reporter je za vsem tem zaslutil skrito prevaro, zato se je malo bolj poglobil v »sistem« igre. In kaj je dognal?

Kroglica, s katero se meri kegeljček, je obešena na vrvici. Ob poizkusnem lučanju je vrvica v povsem normalnem položaju in zato ni težko zadeti. Če pa naivnež stavi, dobi v roko kroglico, ki visi na zaviti vrvici, tako da se med metom vrti in zato opiše povsem drugačno krivuljo kot normalno, čeprav igralec vrže kroglico prav tako kot prvič, ko je zadel.

Vsakdo, ki pozna iz fizike Magnusov efekt, bo to takoj razumel, ostali pa naj se samo spomnijo na namizni tenis, kjer rezana oziroma »drajfana« žogica leti popolnoma drugače kot normalno udarjena žoga, čeprav ima v začetku isto smer, a se ne vrti.

V tem je torej vsa skrivnost smole igralcev in mastnega zaslužka podjetnega lastnika.

d.

OPTIČNA DELAVNICA V TRBOVLJAH ŽE DELUJE

Z 2. novembrom t. l. je pričela v Zg. Trbovljah v hiši Ačkun v okviru podjetja »Zlatarstvo« delovati dolgo pričakovana optična delavnica. Ta delavnica bo izvrševala vsa dela v optični stroki, tako tudi vsa dela na očalih, izdelavo novih in popravilo rabljenih. Z otvoritvijo te delavnice bodo ljudem odpadla potovanja v Ljubljano ali Celje zaradi preskrbe z očali. S tem bo prihranjeno socialnemu zavarovanju in skupnosti precej izdatkov, zavarovanci iz revirjev pa bodo s tem prihranili na času in svojih stroških. — Za otvoritev optične delavnice ima največ zaslug direktor »Zlatarstva« Zvone Keršič, prav tako pa tudi občinski ljudski odbor, ki je to koristno stvar podprl.

ŠE O STANOVANJSKI REFORMI

Politična odgovornost na občinskih vodstvih

Tudi razširjena seja glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije, na kateri so obravnavali stanovanjsko reformo, je ponovno osvetlila nekatera vprašanja okrog tega važnega problema. Seja je naglasila pomembnost dela občinskih političnih in oblastvenih forumov na tem področju. Tovariš Kavčič je s tem v zvezi dejal:

— Mislim, da je glavna teža in politična odgovornost v konkretnem smislu te besede danes predvsem na občinskih političnih vodstvih in na občinskih ljudskih odborih. — Občinski ljudski odbori dobivajo s predvidenimi spremembami zelo velika ekonomska pooblastila. Ta pooblastila imajo mnogo globlji, lahko pozitiven ali pa negativen pomen kot dosedanja administrativna pooblastila, ki so jih imeli na področju stanovanj. To so pooblastila, ki so jih imeli na področju stanovanj. To so pooblastila glede ocenjevanja stanovanj, glede amortizacije, glede določevanja najemnine, glede razpisov, kreditov in podobno. Tu je mnogo pristojnosti — ne bom jih našteval; gre pa za njihovo družbeno-politično oceno, ker lahko zelo izdatno posežejo in vplivajo na standard prebivalstva, oziroma imajo precej izdatno vlogo pri vrednosti realne plače tistih delavcev in uslužbencev, ki tam stanujejo. Mislim, da če hočejo ljudski odbori biti kos tem nalogam in tej družbeni odgovornosti, ki jim jo novi zakoni dajejo, morajo predvsem imeti pred očmi sledeče predpogoje, ki so osnova za pametno in za politično reševanje nastalih problemov.

Prvič, morajo izhajati iz svoje konkretne prakse, ker tu vsa povprečja vse tabele, vse statistike, splošno jugoslovanske, splošno slovenske in podobne, ni ne povedo in nič ne pomenijo. Treba je konkretno analizirati stanovanjske odnose, dobiti konkretne številke in konkretno videti nastalo situacijo v občini.

Dalje, zdi se, da je treba najprej zgraditi principialna stališča, kako se bodo stvari rešile in kakšno principialno politiko bodo vodili ljudski odbori v smislu in v okviru danih političnih in ekonomskih pooblastil.

Drugo vprašanje je potem taktična izvedba tega. Ali je možno vse naenkrat napraviti? Ali je treba določene stvari reševati postopoma. Vzemimo recimo komuno, za katero je očitno, da ima zelo nizke stanovanjske najemnine. Eno je, da recimo celotno vodstvo in celotna občina zavzame stališče, da ni prav, da ima nizke najemnine, da so si edini v tem, da so ti odnosi nepravilni, da bi bilo v interesu prebivalstva in stanovanj itd., da gredo na normalne ekonomske najemnine oziroma odnose. Drugo je vprašanje, ali je to možno napraviti takoj, ali je to možno napraviti v šestih mesecih, ali je treba do tega priti v enem letu ali je mogoče za realizacijo take politike treba odrediti daljši rok. Tu se mi zdi, da sta dve principialni vprašanji, ki ju je treba med seboj razlikovati.

Dalje je vsekakor treba računati, da mora glavna teža v občini, oziroma težišče akcije, sloneti na politično-demokratičnem postopku. Nemogoče je misliti in reči: zdaj bomo pa naredili revolucionarne in radikalne predloge, do maksimuma bomo izkoristili vse predpise in možnosti, ki jih imamo. Zato pa bomo takole malo pritisnili na naše odbornike, da bodo to izglasovali in stvar rešili. Na ta način se stvari ne bi smele reševati. Stvari je treba reševati s preizkušenimi praktičnimi sredstvi; s političnim pojasnjevanjem predvidenih predlogov je treba ustvariti tako splošno-politično atmosfero, v kateri je potem glasovanje v občinskem ljudskem odboru dejasno samo formalni zakonski akt.

In končno, ker so ta pooblastila precej široka, se mi zdi, da je sicer nemogoče dajati z enega mesta recepte, ker sicer potem vsa ta pooblastila nimajo nobenega smisla. To se pravi, da bi potem tisto, za kar se je štelo, da se ne more urediti z zakonom, zato ker ni bilo preveč uniformirano, potem urejali z okrožnico. Seveda ne gre za to. Ampak gre vendar za to, ali je možno postaviti splošno-politično orientacijo, ki naj služi za konkretno reševanje in zaključke v okviru danih pooblastil. Mislim, da je taka splošna orientacija potrebna in nujna in koristna. Zdi se mi, da je taka splošna politična orientacija v sledečem: ne bi bilo prav zadrževati se naprej na kakršnih koli administrativno-upravno-uravnilovskih odnosih na tem področju; koristno je in družbeno pravilno in potrebno, iti na normalne odnose. To se pravi, tudi v tistih občinah, kjer je bila zdaj najemnina izredno nizka, kaže kot potrebno in pametno ter koristno, preiti na normalne ekonomske odnose. Pravtako seveda ne bi imelo smisla, pretiravati v nasprotni smeri. Nepravilno je soditi, da je zdaj treba iz tega naslova od določene skupine državljanov, oziroma od nekaterih kategorij stanovanj pobirati celo rento, pobirati več, kot je ekonomsko nujno potrebno in kot ekonomski računi kažejo, zato ker bi pač s tem reševali nekaj drugega. — Skratka: niti popuščanja niti zaletavanje in pretiravanje v imenu nekakšne socialistične pravičnosti, se mi zdi, v tem pogledu ne bi bilo na mestu. Splošna orientacija so normalni ekonomski odnosi, normalne ekonomske računice in v tem okviru nekako potem izkoristiti, oziroma na tej koncepciji izkoristiti z zakonom dana pooblastila.

JUBILEJ TURISTIČNEGA DRUŠTVA V ZAGORJU

Strniti vsa prizadevanja

SODOBNA RAZGLEDNICA

Jubileji so največkrat prilika, da se napravi obračun nekega dela. Navadno pa so taki prazniki tudi priložnost za sestavo novih programov, ki temeljijo na izkušnjah dolgoletnega dela. V Zagorju praznuje te dni turistično društvo tak jubilej, namreč 25-letnico obstoja in delovanja v korist lepše podobe kraja in za razmah turistične dejavnosti občine. V društvu so pripravili dokaj pisan program prireditev, ki pa jih bodo morali žal skrčiti zaradi nepredvidenih tehničnih in drugih težav. Pa vendar: jubilej daje priliko, da društvo ljudem predoči svoje poslanstvo dosiej in za v bodoče. Obletnica nudi nadaljnje možnosti za ureditev predvidenih načrtov, ki jih ima društvo na tem važnem gospodarskem področju.

Tokrat ne bi govorili toliko o preteklem delovanju tega društva, ki je mimo grede rečeno, doprineslo precejšen delež za razmah turizma v zagorski občini in tudi nekatere pobude, da bi se občani vse bolj zavedali, da olepševanje in urejevanje Zagorja ni stvar nekega tretjega, marveč predvsem njihova zadeva. In o tem danes nekoliko besed.

Vsekakor so se pred 25 leti tisti, ki so ustanovili društvo, zavedali, da so zaorali v ledino. To so bili ljudje, ki so z odprtimi očmi opazovali razvoj Zagorja in mu želeli naglejšo olepšavo in dostojnejšo podobo. Ni dvoma, da je ustanovitelje pri tem vodila misel, da ima kraj vse naravne in druge pogoje, da postane prijetno bivališče delovnih ljudi. Toda takrat so bile za to dane minimalne možnosti, ker pač tistim, ki so imeli tiste čase glavno besedo, ni bilo kdo ve kaj na tem, kakšen je kraj, marveč so jim bile pri srcu druge, bolj otipljive zadeve: kako iztisniti iz kraja in prebivalcev kraja kar največ profitov. Toda kljub takim oteženim pogojem, t. j. kot slišimo v društvu, dosegeli nekaj pomembnih uspehov.

Danes so prilike vse drugačne. Neposredna samouprava in naš socialistični sistem dajeta naravnost idealne prilike in možnosti tudi na tem področju. Težimo, bolje rečeno, prizadevamo si in radi bi, da ne bi ustvarjali samo materialnih dobrin, marveč da bi hkrati preoblikovali človeka, da bi mu nudili vse pogoje za njegovo izživljanje na vseh področjih. Naša prizadevanja so usmerjena v venomer boljše pogoje življenja delovnih ljudi. In tudi na tem področju, namreč na področju, na katerem deluje turistično društvo, je presenetljivo mnogo možnosti dosegati rezultate, ki si jih vsi želimo. Četudi je turistično društvo v obdobju po vojni precej storilo ne le za razmah turizma marveč tudi za olepšanje kraja, so na tem področju še naravnost idealne prilike, da postorimo vse tisto, kar je potrebno, da dobi Zagorje tako podobo, kot si jo vsi želimo. Društvu bo treba pomagati, treba mu bo dati vse pogoje, da bo lahko strnilo prizadevanja vseh tistih, ki želijo, da bi Zagorje napredovalo, da bi v resnici njegovi občani imeli občutek, da se je njihov kraj spremenil v vsestransko urejeno in lepo naselje. V kolikor bo društvo uspelo na tem področju, bo v celoti doseglo svoj namen. In v tem smislu mu je treba želeli največ uspehov.

PREVOZIL 100.000 km BREZ OKVARE

Jakob Bučevec, voznik, zaposlen v zagorskem Avtoprevozu, je te dni na tovornem avtomobilu TAM prevozil 100 tisoč kilometrov, ne da bi kdaj koli vozilo pokvaril, oziroma da bi bilo potrebno popravilo. Tovariš Bučevec je eden izmed starejših članov tega kolektiva in vozi največ na dolgih relacijah.

Za preskrbo zagorskih občanov je prevozil največ kilometrov s svojim TAM. V službi je zelo vesten in požrtvovalen. Med drugim je tudi član delavskega sveta, v prejšnjih letih pa je bil tudi predsednik upravnega odbora tega podjetja.

Za svojo vestno službo ga je podjetje nagradilo. Brez dvoma, da mu tudi zagorske gospodinje, za katere prevaža potrebno blago, želijo, da bi tudi v bodoče prepeljal kar največ blaga ter srečno vozil in mu hkrati tudi čestitajo.

Kupujte in naročajte »ZASAVSKI TEDNIK«

OBČNI ZBOR TURISTIČNEGA IN OLEPŠEVALNEGA DRUŠTVA V TRBOVLJAH

Zopet so začeli

Po nekaj letih zatišja je ponovno zaživelo delo turističnoolepševalnega društva v Trbovljah, za kar je posebno dal pobudo občinski odbor SZDL. O nalogah društva je spregovoril občni zbor, ki je bil pred dnevi v sejni dvorani SZDL pri Forteju na Trgu revolucije.

Društvo je bilo ustanovljeno 1953 in je po matični knjigi štelo 217 članov. Spočetka je imelo prav lepe rezultate pri urejanju oziroma olepšavi Trbovelj. Prav aktivno je bilo njegovo sodelovanje pri urejanju parkov, lepotičnega grmičevja, parka ob Delavskem domu itd. Vsekakor je bil eden od vzrokov za zatišje, ki je v društvu nastalo nerazumevanje vloge društva pri olepšavi mesta in turistični dejavnosti v občini, ki ima konkretne možnosti za razvoj.

Na občnem zboru so sedaj sprejeli konkreten program dela, ki zajema delovanje treh sekcij v društvu.

Na področju olepševanja želi društvo urediti park pri Muzeju NOV v skladu z ureditvijo parka pri Delavskem domu, pomagati pri dograditvi parka pri Delavskem domu po že predvidenem načrtu, dokončno urediti izletniške točke na Klečki, Kovku (Spitzberg), urediti nasade na stopnišču pri Industrijski rudarski šoli na Volbenku, področje okrog STT v okviru načrta, urediti planinske vrtove na Mrzlici in Kumu, dati priporočila podjetjem za ureditev okolja trboveljskih tovarn, urediti spomenik Revolucije z indirektno barvno razsvetljavo itd.

Na področju razvoja turizma predlaga društvo graditev hotela v sodelovanju z ObLO in gostinske zbornice, s sosednimi društvi pripraviti prospekt Zasavja, izdelati oz. ponovno usposobiti razgledno tablo Trbovelj.

V razpravi so navzoči s svojimi predlogi in mislimi obogatili namere društva. Tako na primer predsednik Okrajne turistične zveze tov. Janez Pirnat in še posebej tajnik dr. Vatovec, ki je označil za potrebno podpirati dejavnost društva in turizem na znani zgodovini Trbovelj, s seznanjanjem širokega kroga turistov z bogato turistično okolico (Kum, Mrzlica, Partizanski vrh, Kal itd.). Posebno je poudaril, da se morajo Trbovlje pripraviti na razvijanje in pospeševanje turizma glede na bližnjo ureditev Zasavske transverzale.

K programu društva so bile dane bogate pobude tudi glede vsestranske dejavnosti društva. Občinskemu ljudskemu odboru Trbovlje bo društvo predlagalo ustanovitev sveta za turizem in gostinstvo, preko katerega bi se tudi razvijala in širila dejavnost društva. Mimo predvidene sekcije za propagando, sekcije za turizem in gostinstvo in sekcije za olepšavo, ki naj bi zajemala tudi urbanizem, je bil sprožen predlog za formiranje sekcije za izletništvo in oddih, ki naj svojo dejavnost razvija skupno s sindikalnimi organizacijami. Prav tako so na občnem zboru društva dali zamisel za ustanovitev turistično-informativne pisarne, ki bi prevzela tudi organizacijo izletov, potovanj ipd.

Na zaključku je bil izvoljen 17-članski odbor, za predsednika pa tov. Martin Klopčič, pomočnik upravnika Zdravstvenega doma, in 3-članski nadzorni odbor ter trije delegati za občni zbor okrajne turistične zveze.

V Trbovljah smo dobili društvo, ki naj bi zaživelo in bilo usmerjevalec olepšave in turistične dejavnosti v revirskem kraju, mimo čigar mnenja ne bi smel iti noben organ oblasti, podjetja ali ustanove glede na njegovo organizacijsko dejavnost in nalogo, da tudi Trbovlje pričnejo pospešeno delati na razvoju turizma in olepšavi samega kraja.

Kaj imajo v programu dramske družine v Trbovljah?

V drugem članku pišemo v tej številki o programu Svobode-Center v Trbovljah oz. njenih sekcijah za sezono 1959/60, h kateremu dostavljamo, da gledališčniki Svobode - Center pripravljajo v režiji Rada Cešnovarja Acharda »Življenje je lepo« (optimistična komedija v 3 dejanjih). Uprizoritev bo predvideno 21. novembra t.l. Dalje, kakor omenjeno v navedenem članku, za novoletno jelko mladinsko igrico »Pikica in Tonček«. Igrico bo režirala Geni Rakova.

Nadaljnji program ostalih DPD Svobod v Trbovljah in prosvetnih društev pa je tale: Svoboda-Zasavje pripravlja v režiji Karla Malovrha novo Mariničevo komedijo v 3 dejanjih »Muza na mansardi«, ki pride predvideno na oder v decembru.

Prosvetno društvo Čeče pripravlja v režiji Marice Daugulove Linhartovo »Županovo Micko«, komedijo v 2 dejanjih. Uprizorili jo bodo za praznik 29. novembra 1959.

Prosvetno društvo s Partizanskega vrha nad Trbovljami pa ima v načrtu uprizoritev Ludwiga Anzengruberja »Slaba vest« (kmečka veseloigra v 3 dejanjih). Igro bo režiral Martin Žagar. Datum uprizoritve nam trenutno še ni znan.

KAJ JE NOVEGA V ŠENTGOTARDU?

Člani Prosvetnega društva v Šentgotardu smo prejšnji teden na 7. letnem občnem zboru napravili obračun našega dela v preteklj sezoni. Kljub temu, da občni zbor ni bil najbolje obiskan, se je po predsedniškovem in blagajnikovem poročilu razvila živahna diskusija.

Ob razpravljanju, ali je učenje iger še sodobno kulturno izživljanje, smo vsi prisotni bili mnenja, da to obliko kulturnega udejstvovanja ne smemo vreči med staro šaro. Nudi nam možnosti, ki bi jih drugod zaman iskali. Po vsaki predstavi se počutimo nekoliko bolj močni in trdni. Nastopanja pred množico — tega trenutno potrebujemo. Klubi so lepa zamisel, a le za večja središča. (Ne vem, koliko je utemeljena bojazen, da bodo polagoma prevzeli funkcijo tako imenovanega kramljanja pri kavi; verjetno sem nekoliko pod vplivom tradicije in namerno izkrivljam delo v klubih.)

V pretekli sezoni smo razen Kersnik-Rozmanove drame »Testament«, ki se delno godi v Šentgotardu, pripravili še uspel kulturni večer v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ. Na njem so sodelovali tudi brigadirji III. MDB iz Celja, ki so delali na Trojanah. Trenutno se učimo Skutezkega komedijo »Košček sreče«. Sledila bo najbrž igra »Dnevnik Ane Frank« in sodobno delo »Kam greš, življenje moje«.

V okviru prosvetnega društva bomo ustanovili lutkovno sekcijo, ki bo razveseljevala naše najmlajše. Upamo, da bo za dedka mraza prva tovrstna prireditev.

N. R.

IZ ELEKTRARNE TRBOVLJE

20 milijonov je treba

Delavski svet trboveljske Elektrarne je mimo ostalih vprašanj na zadnji seji razpravljal o pregledu obratovanja in plana remonta v letu 1960. Iz pregleda remontov za prihodnje leto je razvidno, da bi bilo teoretično možno proizvesti v električni centrali 367,700.000 kilovatnih ur; ker pa zaradi energetske situacije to ne bo mogoče, bo znašal predlagani plan proizvodnje 240 milijonov kW/h.

DS je ob tej priliki obravnavil in sklepal o dograditvi stanovanjske stavbe na Dežmanovem, pri čemer so ugotovili, da manjka po proračunu 20 milijonov din. Glede na to je delavski svet sklenil, da se dobe soinvestitorji za dograditev lokalov, in sicer s ponudbo za Servisno službo podjetja Elektro-Trbovlje in za konfenkcijo »Borac« — lokali pa se bodo oddali najbolj ugodnim ponudnikom.

Nadalje je delavski svet razpravljal o rekonstrukciji prostozračne transformatorske postaje za 110 kV ter o gradnji tovarne zidakov, za katero je idejni projekt skončan, izdelujejo pa glavni projekt po posameznih fazah dela, medtem ko je domača in uvozna oprema za tovarno že naročena.

Delavski svet je prav tako sklenil, da podjetje pristopi kot soinvestitor pri gradnji počitniškega doma v Ankaranu, tako da bi kolektiv podjetja imel na razpolago 15 sob, istočasno pa je DS formiral posebno komisijo, ki se bo zanimala in spremljala zadevna gradbena dela in ki naj še posebej prouči rentabilnost soinvesticije za dve sobi pri gradnji lovske koče v Gamberku.

Kaj je novega v Zagorju?

Razgovor o stanovanjski reformi. Pred dnevi se je v Zagorju sešlo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta, svet za stanovanjske zadeve in sekretariat občinskega komiteja ZK. Razpravljali so o stanovanjski reformi in opravilih, ki čakajo politične organizacije v tej zvezi. Razgovor je predvsem napotil vse politične in družbene organizacije, naj v bodoče pri pojasnjevanju stanovanjske reforme upoštevajo priporočila resolucije plenarnega zasedanja Glavnega odbora SZDLS. Prav tako so sklenili, da bo še ta teden v Zagorju zborovanje članstva Socialistične zveze, na katerem bodo ljudem podrobno obrazložili vsebino stanovanjske reforme.

Občni zbor sindikalne podružnice učiteljev in profesorjev. V soboto je imelo bivše društvo učiteljev in profesorjev zagorske občine, ki se je zdaj preimenovalo v sindikalno organizacijo učiteljev in profesorjev, svoj redni letni občni zbor. Udeležilo se ga je okrog sedemdeset šolnikov. Po dokaj izčrpnem poročilu o dejavnosti društva se je razvila razprava, v kateri so obravnavali nekatere šolske in druge probleme. Predvsem so razpravljali o nadaljnjem idejnem izobraževanju kakor tudi o strokovni vzgoji šolnikov. Izvolili so nov, devetčlanski odbor.

Zelo uspeli zbori volivcev. V sredo so bili v volilnih enotah ožjega dela Zagorja zbori volivcev, na katerih so obravnavali poročila iniciativnih odborov stanovanjskih skupnosti, poročila o vlogi in pomenu poravnalnih svetov, poročila o dosedanjem delu šolskih odborov in poročila o izpolnjenih sklepih zadnjih zborov volivcev. Volili so tudi svete stanovanjske skupnosti, nove šolske odbore in potrdili predlagane člane poravnalnih svetov. Za tokratne zbore lahko trdimo, da so bili zelo skrbno pripravljeni, vsebinsko in organizacijsko. Skoro vsepovsod je bila udeležba daleč večja kot po navadi, pa tudi razprava je bila skoro vsepovsod zelo živahna. Volivci so najbolj z zanimanjem poslušali poročila oziroma minimalne programe, ki so jih sestavili iniciativni odbori za delo v bodočih stanovanjskih skupnostih in dali še nekatere predloge, ki jih bodo lahko upoštevali novoizvoljeni sveti vseh treh stanovanjskih skupnosti. O zborih volivcev bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

Zabavni orkester je nastopil. Za otvoritveno prireditev v letošnjo sezono so imeli Zagorjani priliko poslušati zabavni orkester »Svobode« Zagorje, ki je nastopil v soboto v domu »Partizan«. Orkester je nastopil z delno spremenjenim koncertom oziroma programom, ki je med poslušalci žel obilo priznanja. Orkester je vodil dirigent Bojerman, učitelj petja na šoli Toneta Okrogarja-Nestla v Toplicah. Orkester ima namen prirediti v prihodnjih tednih vrsto gostovanj po večjih slovenskih krajih.

v Trbovljah

RAZPOREDITEV PROSTOROV V STOLPNICI ELEKTRARNE

V dokončni fazi gradnje je tudi nova stolpnica Elektrarne Trbovlje, ki bo poleg stanovanj za delavce v pritličju imela tudi poslovne prostore. Izvedeli smo, da je zdaj prevzelo en lokal podjetje Elektro-Trbovlje, ki bo v njem uredilo servisno delavnico, katero v Trbovljah močno pogrešamo, drugi lokal bi zasedla knjižnica, ostala dva pa bi bila namenjena za prodajo konfekcije.

SPADA V MUZEJ

Avto, s katerim razvažajo slaščice in pekovske izdelke v podjetju Pekarne in slaščičarne stari OPEL, je že ves vegast in razmajan in tudi veliko bencina »požre«.

Ker tak avto ne more opraviti vsega dela, morajo zaradi velike potrošnje najemati še voznika s konjsko vprego, kar gotovo ni najbolj higienično. S privolitvijo občine, da plača načrt za novo pekarno v kraju, bodo v podjetju menda dobili možnost za najetje investicijskega posojila za novo vozilo, ki je res potrebno.

SKOZI OKNO NA CESTO

Kaj bi si mislil tujec o Trboveljčanih, če bi videl, kako gospodinja v prvem nadstropju hiše v Lokah št. 19 zliva vso nesnago iz svoje kuhinje kar na glavno cesto. Gotovo bi imel svoje mnenje, ki bi ne bilo posebno ugodno za nas vse. Prizadeti gospodinji svetujemo, da se tega odvadi, sicer bo imela kdaj še sitnosti s kakšnim mimoidočim, ki ga bo »osrečila« s svojim blagoslovom.

TRBOVELJSKI MOSTOVI

Most čez Trboveljščico pri osnovni šoli na Vodah je popravljen, čeprav bi bilo dobro, da bi ga tlakovali, toda prevozen je, in to je glavno. Imamo pa še nekaj mostov, ki so prava sramota za kraj, zlasti most na trgu Svobode pri mestni klavnici.

Ta most je, čeprav je bil močno zgrajen, zaradi izredno slabega stanja zaprt za tovorni promet. Kaj se bo z njim zgodilo, če bo nekaj močnih nalivov, si lahko mislimo.

Tudi ostala dva lesena mostova sta v zelo slabem stanju, zato bi bilo potrebno, da pristojni činitelji v tem pogledu nekaj store.

KDO JE KRIV?

Marsikdo, ki se je v zadnjem času mudil v trboveljski Knjigarni, je lahko slišal razburjene starše, katerih otroci se uče angleščine. Njihova jeza je povsem razumljiva, saj so morali v dveh mesecih že drugič kupiti angleške vadnice, ker so stare baje zanič!

V knjigarni so nam pojasnili, da knjig ne morejo vzeti nazaj oziroma jih zamenjati, ker tega noče storiti tudi njihov dobavitelj Državna založba.

Ob tej priložnosti naj omenimo primer, ki se je zgodil v tej knjigarni pretekli teden. Ko je gospodinja E. z naselja Ribnik zvedela, da ji knjige ne morejo zamenjati, ampak jo bo morala plačati, namreč novo, je vrgla »staro« vadnico po pultu, vzela novo in zmagoslavno odšla. Menimo, da je način gospodinje E. vsega obsojanja vreden, kot je obsojanja vredno ravnanje odgovornih organov, ki delajo nepotrebno zmedo in stroške staršem, od katerih morajo nekateri zelo paziti, kam bodo dali zaslužene dinarje.

in Hrastniku

DELAVSKA UNIVERZA IN STANOVANJSKE SKUPNOSTI V HRASTNIKU SO ZAČELE DELATI

Velik razmah izobraževalne dejavnosti v Hrastniku je pokazal, da dosedanja organizacija predavanj v okviru SZDL ne ustreza več sedanjim potrebam. Vedno bolj se je kazala potreba, da je treba ustanoviti Delavsko univerzo, finančno samostojen zavod, ki naj prevzame skrb za družbeno - ekonomsko, strokovno in poljudnoznanstveno izobraževanje. Pokazalo se je, da so prebivalci z velikim zanimanjem sledili delu Delavske univerze, in so vseh pet predavanj, ki so do sedaj bila po terenih, z zanimanjem spremljali.

Veliko zanimanje vlada tudi za večerno politično šolo, ki je začela delovati 12. septembra 1959. Obiskuje jo 30 slušateljev, ker za več ni prostora, čeprav se je priglasilo več ljudi. Razen tega je bil ustanovljen oddelek za izobraževanje odraslih, s čimer je omogočeno našim starejšim prebivalcem dopolnilno šolanje.

*

ObLO Hrastnik je na predlog zborov volivcev sklenili, da ustanovi v hrastniški občini štiri stanovanjske skupnosti, in sicer: Hrastnik-Rudnik spodnji del Hrastnika, Zidani most in Radeče.

Volitve v svete stanovanjskih skupnosti so volivci izvršili že na svojih zborih ter je bilo zanimanje volivcev za delo stanovanjskih skupnosti veliko. Novi sveti stanovanjske skupnosti so že napravili med prebivalci veliko anketo, na podlagi katere naj ljudje sami povedo, kaj naj začno v okviru posameznih terenov delati. Rezultati ankete so zelo pozitivni in je največja želja naših občanov, da se prične z urejanjem naselja, otroških igrišč in uslužnostnih servisov.

Zanesljivo je, da bodo s pomočjo prebivalstva imele ustanovljene stanovanjske skupnosti boljše pogoje za uspešnejše delo.

Tone Proseno

TO GRE NA NASLOV MOŠKIH

Neki italijanski ženski list piše: »Največja nesramnost, večine moških je, da celo plešasti, trebušasti tipi pričakujejo, da mora biti njihova žena vedno vitka in očarljive zunanjosti, medtem ko mož diši po tobaku in vinu, ki ga pije kar na litre ne da bi se oziral na svojo debelost.« — Kakor vidite, so Italijanke proti moškim zelo pogumne.

ČMOK

(IZ STARIH ČASOV PO USTNEM IZROČILU ZAPISAL: AVGUST FABJANČIČ)

»Dober dan, ljudje!« je pozdravil, ko je vstopil. Sedel je na stol in razgrnil prazno vrečo prek kolen: »Sem mežnar iz Mohorja, pa se priporočam za kakšen dar, pšenico in denar.«

»Kako dolga pa ste vi že za mežnarja?« je vprašala gospodinja, ki je pravega mežnarja dobro poznala.

V svoji prisebnosti je Čmok takoj odgovoril: »Že dalj časa opravljam mežnarske posle, ker je stari hudo bolan. Sedaj pa sva se tako domenila, da moram polovico bere dati staremu, polovica pa ostane za mene. Zato je dolžnost pravih vernikov, da dajo letos polovico več kakor prejšnja leta.«

Še mnogo je Čmok nažlobudral. Dobil je pehar pšenice in srebrno krono.

Tako je šel Čmok od hiše do hiše ter v tem dnevu obral celotno obširno vas. Vreča je bila polna pšenice, in denarja je tudi toliko nabral, da ga najbrž še nikoli ni imel toliko. Pri nekaterih je dobil še pijače in kruha ter je bil popolnoma zadovoljen. Ves srečen se je zvečer vrnil na skedenj ter odložil vrečo z nabrano pšenico. — Ves upehan in utrujen je legel na seno. Potipal je v desni hlačni žep, kjer je imel celo prgišče denarja: kron, zeksarjev in grošev. V notranjem žepu suknjiča je imel še steklenico z žganjem. Leže si jo je nastavil na usta in počasi odsrknil dva mala požirka. Mislil si je: to, kar ostane, bo prišlo še jutri prav. Poglobil se je v premišljevanje. Tuhtal je in tuhtal ter vse svoje misli osredotočil na edino: treba se je kolikor moč dobro založiti s pšenico, ki se vsakokrat dobro proda pa tudi v žepu je treba nekaj imet. Začel je stvarno misliti in pretehtal je vsak sklep. Toda nekje čisto na dnu srca se mu je nekaj oglasilo, a ni vedel, ali je to vest ali je strah pred tistim, da bi ga namreč lahko zgrabili pri belem dnevu ali pa v črni noči. Svojih misli ni mogel več razčistiti, ni mogel več razločiti, kaj spada na levo in kaj na desno. Še enkrat je pograbil po steklenici z žganjem, ki jo je imel v žepu. Potegnil je iz nje nekaj globokih požirkov ter zaspal, kakor bi padel v nezavest.

— : —

Tisti dan, ko je šel Čmok drugič v bero, se je mohorski mežnar Gregor spomnil, da mu je zmanjkalo soli, kisa in še nekaj drugih drobnarij, ki jih je treba imeti vedno pri hiši. Vzel je svoj cekar in se napotil v trg k trgovcu Dobrini. Trgovec se je začudil, kako da je mežnar prišel sam, saj je Čmok vendar rekel, da je mežnar Gregor hudo bolan in nikamor ne more. Trgovčevemu začudenju se je začudil tudi mežnar: »Kaj, jaz bolan?« Kdo to pravi? Znam in morem s tremi zvonovi zvoniti hkrati, hodim še lahko in še v bero pojdem, kadar bo čas za to, čeprav sem star že sedemdeset let!«

Tam ob zidu se je prikazala neka kmetica iz okoliške vasi. Ko je ugledala mežnarja Gregorja, je vzkliknila: »O, Gregor, še dolgo boste živeli! Vaš namestnik vas je že čisto obsodil na smrt. Rekel je, da ste že čisto slabi tamo umreti še ne morete.«

»Kdo pa je ta?« se je zadrl Gregor.

»E, e,« se je obotavljala ženska. »To je tisti Čmok, ki namesto vas hodi v bero!«

»Kje pa je ta?!« se je mežnar še srditeje zadrl in začel pihati od jeze. Pristopil je trgovec Dobrina, ki je že uganil celo zadevo, kako si je navihani Čmok izposodil njega in mežnarja. Prisiljeno se je nasmehnil in vprašal: »No, Gregor, kaj boš pa zdaj napravil?«

Gregor ves togoten: »Ubil bi hudiča goljufivega, samo če bi vedel, kje je!«

Kmetica, ki je za Gregorjevim hrbtom prisluškovala, se je spet vtaknila v pogovor: »Kaj ne, vi mislite tistega Čmoka? Jaz pa vem, kje je!« Trgovec in mežnar hkrati: »Kje vendar?« Gregor pa je nadaljeval: »Povej mi, žena, po pravici, če veš! S tem boš odslužila, da ne bom letos prišel k tebi v bero, pa še za kozarček žganja ti bom dal. Povej mi, samo če veš!«

Ženska se je Gregorju približala in začela skrivnostno govoriti: »Sinoči, ko se je moj mož v trdem mraku vračal iz vinograda, bi se bil moral na križpoti srečati z nekim pijanim človekom. Tega pa ni maral, pa se je umaknil za neko grmovje. Ta pijani človek ni bil nihče drug kot Čmok! Na hrbtu je nosil polno vrečo, pod katero so se mu noge kar šibile. Godrnjal je nerazumljive besede. Mojega moža je zanimalo, kam namerava zaviti Čmok s težko vrečo. Zato je šel v primerni razdalji za njim. Čmok je šel do Kramarjeva kozolca in se po prislonjeni lestvi z napolnjeno vrečo splazil na seno. Davi okoli šestih, ko sem nesla zajtrk na njivo ženskam, ki plevejo korenje, sem opazila Čmoka, kako je prilezel s kozolca na tla, pod pazduho pa je imel prazno vrečo. Ni odšel na pot, temveč jo je kar prek polja ucvrl na drugo stran ter mi polagoma izginil izpred oči. Na katero stran se je namenil, ne vem. Rečem lahko samo to, da se zadržuje na Kramarjevem kozolcu.«

Gregorja je ta novica pomirila. Rekel je: »Če je to res, kar si mi povedala, potem si, kakor sem ti že rekel, mojo letošnjo bero odslužila in še za žganje ti bom dal pri Berdajsu, kakor sem obljubil. Moraš mi pa še pokazati, kje je tisti kozolec.«

Trgovec Dobrina, ki je ves čas molče poslušal ženskino pripoved, se je končno tudi oglasil: No, kaj boš pa zdaj napravil, Gregor?«

»Najprej si bom ogledal Čmokov brlog in kaj ima tam, potem se bom spet oglasil pri tebi v trgovini.« Nato se je mežnar poslovil od trgovca.

Čeprav se je kmetica močno branila, jo je mežnar le pregovoril, da je odšla z njim v bližnjo gostilno. Gregor je bil namreč mož beseda, zato je tamkaj naročil kozarček žganja za kmetico, sam si ga je pa tudi privoščil merico. — Nato sta še šla nekaj časa po poti, potem pa mu je pokazala Kramarjev kozolec. Preden sta se poslovila, sta se drug drugemu zahvalila: Gregor za pojasnilo, kmetica pa za žganje.

Kot kak mlad fant je sedemdesetletni mežnar odkorakal proti kozolcu, ki mu ga je ženska pokazala ter se po prislonjeni lestvi povzpel v senik, kjer je našel zležan prostor, ki je bil Čmokova »spalnica«. Zraven zležanega prostora je videl nekaj raztrganega, kar naj bi bila Čmokova odeja. V bližini ležišča je stala s senom pokrita in s pšenico napolnjena vreča. Ko je Gregor opazil napolnjeno vrečo, se je zasmejal z večjim veseljem, kakor če bi v loteriji zadel terno! V glavi je namreč začel snovati načrte, ki jih v tem trenutku ne bi zaupal živi duši. Predvsem je takoj sklenil, da bo pšenica, ki jo je našel, in še tista, ki jo bo Čmok danes nabral, seveda njegova. Za Čmoka pa je mežnar pripravil v svojih možganih še druga presenečenja.

Pustil je vse tako, kakor je našel, po lestvi odšel s kozolca na tla, nato pa se naglo umaknil. Od veselja, da je prišel Čmoku na sled in našel pšenico, si je Gregor privoščil pri Berdajsu še dve merici žganja. Potem je stopil v trgovino, kjer je kupil kis, olje, sol in še nekaj drugih drobnarij. Trgovec Dobrna je medtem nekam odšel, kar je bilo mežnarju prav, da ga ne more zdaj spraševati, kaj bo napravil proti Čmoku.

(Dalje prihodnjič)

REZERVIRANO ZA ŠPORT

Dvakratno presenečenje

Letošnja jesenska športna sezona je še posebno zanimiva, saj skoro ni nedelje, ki ne bi ljubiteljem žoge in njih vnetim privržencem prinesla presenečenja. — Enkrat v žalostni, drugič pa spet v bolj razveseljivi obliki. Zadnje nedeljske vesti so vnesle precej veselja v že dokaj nerazpoloženi tabor nogometašev, saj je ligaška enajstorica na tujem igrišču pobrala ves izkupiček .Nič kaj prijetnih novic pa so bili deležni ljubitelji rokometne igre, kajti njihovi ljubljenci so v Kranju doživeli katastrofalen poraz.

MLADOST (KRANJ) : RUDAR 17:7

Na domačem igrišču se je tokrat zbralo rekordno število navijačev, ki so v izredno temperamentni in včeh tudi nešportni obliki vzpodbujali svoje ljubljence ter tako gotovo pripomogli k tako presenetljivemu rezultatu. Domači so zaigrali z izrednim poletom in prva dva gola sta njihove razpoložene napadalce še bolj razgrela, tako da je bil v 10. minuti rezultat že 7:0 in kmalu zatem 9:1. — Vzrok temu so bili slabi rudarjevi igralci, ki so igrali nervozno, počasi in zelo nezanesljivo preigravali in podajali. In če že govorimo o tekmi, moramo omeniti še najbolj odgovornega moža — sodnika. To tekmo je vodil Kren iz Ljubljane, ki je gotovo po svoje pripomogel do te katastrofe. Torej so imeli fizično močnejši domačini dobrega pomočnika!

V začetku drugega polčasa so imeli gostje nekaj možnosti, saj so takoj zmanjšali razliko, toda tragedija prvega dela se je ponovila. Gostje so z netaktično igro omogočili domačim še nekaj lepih golov, sami pa so se morali zadovoljiti le z malenkostnim izkupičkom. Gole so dosegli: Poljka (4), Petrič (5), Colnar (3) in Krampolj (5) za Mladost, za Rudarja pa Ačkun (3), Zagar (1), Berger (1) in Jekoš (2). Tehnično vodstvo je zaradi kršenja materialnih pravil vložilo protest.

RUDAR : GRAFIČAR 5:0 (3:0)

Nogometaši Rudarja so tokrat pripravili svojim simpatizerjem prijetno presenečenje, saj so iz Ljubljane prinesli obe točki. Upravičeno lahko trdimo, da po zadnjih dogodkih tega nismo pričakovali. Toda precej spremenjena Rudarjeva enajstorica je zaigrala zelo dobro in kaže, da je to precej poživilo njihovo igro. Že takoj v začetku so z enostavnimi, toda duhovitimi kombinacijami v napadu prisilili domače zgolj na obrambno igro ter ustvarili še očitno terensko premoč. Zaradi pozrtvovalne igre domače obrambe je Opresniku šele v 29. minuti uspelo prevariti vratarja. Ta uspeh pa je že v 36. minuti povečal Zlak in le v 42. minuti Knavs.

V drugem delu so domači zaigrali malo bolje, toda vseeno niso bili kos gostujoči enajstorici, ki je s hitro in lepo igro v napadu dosegla še dva gola. Strelca pa sta bila Knavs in Zlak.

Po prikazani igri se lahko pridružimo mnenju večine gledalcev, ki so se naravnost čudili, kako je moglo moštvo Rudarja izgubiti s Triglavom, in to na domačem igrišču. Gotovo pa je, da bi revirska enajstorica s tako igro proti Ljubljani in Triglavu dosegla verjetno več in bi do danes lahko na lestvici bila na prvem mestu. S to zmago so Rudarjevci dokazali, da znajo igrati nogomet, toda le če imajo za to zadosti volje in nasprotnika ne podcenjujejo. — Predvsem bo to potrebno upoštevati še v naslednjih kolih, saj jih čakata še dve težki srečanji, in to Sobota in Maribor.

Moštvo Rudarja je nastopilo z naslednjimi igralci: Kalšek, Stošicki, Lukančič, Knez, Šorel, Pristav, Lamovšek, Zlak, Knavs, Zibret, Opresnik.

ROKOMET (ženske)

RUDAR : STORŽIČ 9:3 (4:0) (Moški)

RUDAR II : PARTIZAN (St. Vid) 4:12 (1:5)

LJUBLJANSKA NOGOMETNA PODZVEZA

PRENIZKA ZMAGA PROLETARCA

PROLETAREC : JAVORNIK 2:0

Ves čas igre 90 minut je imel pobudo v rokah Proletarec, toda odlični vratar Javornika in nespretni napadalci Proletarca so uspeli doseči le dva gola. Igra ni bila ravno na višini, preveč je bilo nepotrebnega preigravanja, kar pa nikoli ne rodi dosti sadov. Sodil je prav dobro Betteto iz Ljubljane. Gole sta dala Kodrič in Mitič. — V predtekmi so mladinci Proletarca premagali mladince Grafičarja II s 6:0.

SVOBODA IZGUBILA PROTI SLOVANU

SLOVAN (LJ.) : SVOBODA (Kis.) 4:1

Proti bivšemu ligašu slovenske conske lige Svoboda iz Kisovca ni mogla uspeti več, kot da so dali častni gol.

LITIJA : OLIMPIJA (LJUBLJANA) 4:1

NEPOPOLNA LESTVICA LJUBLJANSKE NOGOMETNE PODZVEZE

Bratstvo	9	8	0	1	35:5	16
Slovan	9	8	0	1	33:10	16
Proletarec	9	8	0	1	29:11	16
Litija	9	5	2	2	25:22	12
Papirničar	8	3	1	4	19:21	7
Rudar (H)	9	3	0	6	20:28	6
Javornik	9	2	1	7	17:28	5
Kamnik	8	2	1	5	14:22	5
Domžale	8	2	1	5	15:25	5
Svoboda (K)	9	2	1	6	13:23	5
Duplica	8	2	1	5	15:26	5
Olimpija	9	2	1	6	12:26	5

Lestvica ob zaključku redakcije ni dokončna, ker nam niso bili znani rezultati dveh tekem.

MOJSTRI BELE ŽOGICE V HRASTNIKU

Hrastniški namizno teniški klub »Kemičar« je na pobudo komisije za namizni tenis pri okrajni zvezi za telesno vzgojo v Ljubljani organiziral propagandni nastop v Hrastniku. Pred nabito polno dvorano TVD Partizana so domačinom pokazali svoje znanje večkratna državna prvaka, zakonca Roland, in člani ŽNTK Ljubljana Tomažič, Kern in Trampuževa. Roland in Kern sta pritegnila gledalce z izrednimi protiudarci, v katerih je bil Roland boljši. Rolandova je brez težav premagala večkratno prvakinjo Slovenije in državno reprezentantko Trampuževo. V opravičilo ji lahko štejemo menjavo gobastega z navadnim loparjem.

Hrastničane je najbolj navdušil Tomažič s svojo izredno obrambo. V nastopu je sodeloval tudi član domačega »Kemičarja« Vecka, ki se je pomeril z Rolandovo in Tomažičem. Čeprav brez trenerja, se je nasprotnikoma močno upiral in častno izgubil. S tem je dokazal, da je še vedno brez konkurence.

Podrobnejši rezultati: Roland:Kern 16:21, 21:19, 21:15. Rolandova: Trampuževa 21:18, 21:10. Roland:Vecka 21:13 21:16. Tomažič:Kern 20:21, 21:10, 21:11. Tomažič:Vecka 21:17, 21:10. Roland-Rolandova:Trampuž-Kern 19:21, 21:18, 21:16.

Večna smola

BRATSTVO : RUDAR (HRASTNIK) 3:2 (1:0)

Na igrišču Rudarja v Hrastniku sta pred 1000 gledalci odigrala derby-prvenstveno tekmo domači Rudar in Bratstvo.

Tekma se je pričela z obojestranskimi nevarnimi napadi in nervozno, ker je šlo za prestiž enega li drugega. Že v 2. minuti so imeli gostje možnost doseči gol. V 5. minuti izredna situacija pred vrati za gol Rudarja, vendar brezuspešna. V tem delu igra valovi iz polja v polje. V 35. minuti napravi Bratstvo izmenjavo igralca, na kar postane igra še živahnejša. V 40. minuti doseže Trinkar II po krivdi ožje obrambe gol za Bratstvo. Do konca prvega polčasa se rezultat ni spremenil. Že v 47. minuti ima Rudar možnost izenačiti, vendar brez uspeha.

Igra je čedalje bolj živa in ostra, zlasti s strani gostov, zaradi česar mora sodnik Erlich ostro posredovati. V 70. minuti dosodi sodnik prekršek proti Bratstvu, in z dvajset metrov doseže Zorčič najlepši gol dneva — 1:1. Kakor da bi bili zadovoljni z rezultatom, dovoli obramba Rudarja napad Bratstvu, in že v 75. minuti doseže leto svoj drugi gol. Strelec je bil Jager. V 78. minuti izkoristi Bratstvo kot ter po Trinkarju poviša rezultat na 3:1. Rudar ne popušča, zavzemajo se vsi, vendar brez uspeha. V 85. minuti doseže Vrtačnik drugi gol za Rudarja, to je končni rezultat tekme.

Igra je bila tipično prvenstvena. Terensko premoč je imel Rudar, ki pa še vedno ne zna streljati v gol, temveč preko njega. Igra je v vsakem pogledu zadovoljila 1000 gledalcev.

Najboljši pri gostih so bili: Groznik, Trinkar in vratar — Debelak, pri domačih Ciglar, Kralj in Hauptman v obrambi, v napadu pa Kovač. — Sodil je odlično mednarodni sodnik Erlich. G.

SPORAZUM OB NILU

Prejšnji teden so po tritedenskih pogajanjih podpisali sporazum med ZAR in Sudanom o nekaterih problemih gospodarskega sodelovanja in razdelitvi voda Nila.

INDIJSKE ENOTE NA MEJI

Enote indijske armade so prevzele stražarska mesta na indijskih mejah v Ladahu. Vojaške enote bodo nadzorovale tudi gradnjo strateške poti od Kardila do Leha, glavnega mesta Ladaha.

AMD Trbovlje pred novimi nalogami

153 avtomobilistov, motoristov in mopedistov se zbere vsak torek in petek v dvorani ObLO Trbovlje, kjer poteka te dni najbolj množičen tečaj, kar jih je bilo po osvoboditvi. Veliko število tečajnikov je gotovo dokaz izrednega zanimanja za motorizacijo, ki vlada v naši dolini. Prav to dejstvo je postavilo pred Avto-moto društvo Trbovlje velike naloge, ki jih le-to skuša rešiti na čim boljši in uspešnejši način.

Že bežen pogled na obiskovalce tečaja nas precej preseneti, kajti tu niso samo mladi fantje, kot je bilo na prejšnjih tečajih, ampak je sorazmerno precej žensk in pa starejših moških, ki se pripravljajo na izpit, ki bo potreben za vožnjo mopeda. Novi predpisi so namreč upoštevali, da mopedisti sicer ne potrebujejo normalnega izpita, morajo pa pred komisijo društva pokazati določeno znanje, predvsem morajo poznati prometne predpise. V zadnjem času je namreč naglo porastlo število nesreč, ki so jih zagrešili nepoučeni vozniki mopedov.

Izvedeli smo, da bo tečaj končan še letos, potem pa bodo izpiti, najprej za voznike mopedov, pozneje pa še za pridobitev A in B vozniškega izpita.

Delo avto-moto društva seveda ni omejeno zgolj na prirejanje tečajev. Ti so samo del vzgojnega dela, ki ga opravlja to društvo. Škoda, da je delo te pomembne organizacije otežkočeno zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in voznega parka. Nimajo niti toliko denarja, da bi plačali prometni davek za vsa vozila, zato imajo registrirano le eno vozilo. Avto, ki ga v društvu uporabljajo, je neprimeren za učenje.

Pri društvu se zavedajo, kakšne naloge postavlja pred nje že zelo razvit promet, zato imajo v načrtu tečaje oz. predavanja za šolsko mladino. Ta sistem prometne vzgoje se je namreč drugod zelo dobro obnesel in je pokazal prav tako zelo dobre rezultate; predvsem se je zmanjšalo število prometnih nesreč med mladino. Menimo, da prizadevanja društva presegajo društvene meje, zato ga je treba na vsak način podpreti v njegovem koristnem delu.

V tej zvezi moramo omeniti trboveljsko občino, ki je dala brezplačno na razpolago svoje prostore in tako omogočila izvedbo tako množičnega tečaja.

Didi

OD SREDE DO SREDE

ROJSTVA

TRBOVLJE: Marija DUŠAK, Hrastnik, hčerko; Polda SKRINAR, Dobovec, sina; Ana STRNIŠNIK Zagorje, hčerko; Hilda MOZGON, Čemšenik, hčerko; Pavla LENART, Zagorje, sina; Julijana PFAJFAR, Trbovlje, sina; Jožefa KASTELIC, Trbovlje, sina; Olga SMRKOLJ Zagorje, hčerko; Angela JAVORNIK, Hrastnik, sina; Albina MREŽAR, Radeče, sina; Ana SLADIČ, Hrastnik, hčerko; Marija KOTNIK, Hrastnik, hčerko; Antonija BEVC Trbovlje — sina.

BREŽICE: Marija KAJS, Stara vas 80, hčerko; Ana KRŽAN, Cundrovec 8, sina; Ivana KELHER, Črešnjice 19, hčerko; ZOFIJA ZLOBKO Pristava 11, hčerko; Neža SLAK Podgorje 59, sina; Mira BLAŽEVIČ, Sv. Križ 56, LRH, hčerko; Marija PASARIĆ, Laduč 42, LRH, sina; Terezija JAZBEC Podvrh 24, sina.

POROKE

TRBOVLJE: IVAN BORŠTNER, ključavničar iz Trbovelj in KAROLINA GORJUP, frizerka iz Trbovelj.

BREŽICE: MARTIN HALOZAR rudar iz Rosebery — Avstralija in JOŽEFA ČERNELČ, poljedelka iz Gornjega Lenarta 23.

SMRTI

TRBOVLJE: Helena ZORC, roj. Fakin iz Trbovelj, stara 77 let; Ivan Barovič iz Trbovelj, star 72 let; Jožef RAVNIKAR iz Trbovelj, star 70 let; Edvard MURN iz Ribnice, star 54 let.

BREŽICE: Terezija ZOFIČ, gospodinja iz Cirnika 5, stara 66 let; Karel URBIČ, železničar, upokojenec iz Dobove 8 b, star 67 let.

KINO

Kino »Delavski dom« v Trbovljah: 11. in 12. novembra jug. film »Osma vrata« in franc. film »Noč in megla«; 13.—16. nov. sov. barvni film »Tihi Don« I. del; 17. — 19. nov. sov. barv. film »Tihi Don« II. del.

Kino »Svoboda« — Trbovlje II«: 11. novembra ital. film »Krik«; 12. nov. francoski film »Obala v megli«; 13. — 16. nov. mehiški barvni film »Serenada v Mehiki«; 17. in 18. nov. franc. film »Dvigalo za morišče«; 19. in 20. nov. franc. film »Človek — zver«.

MALI OGLASI

Strojno mizarstvo Trbovlje sprejme obratnega električarja. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe z življenjepisom poslati na naslov: Strojno mizarstvo Trbovlje, Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnega razmerja, pošta Trbovlje.

Na hrano in stanovanje sprejmem staro ženico z nekaj pokojnine. — Naslov v upravi lista.

»Vespo« TIP 53, dobro ohranjeno, ugodno prodam. — Jožica Meke, Krška vas 41 pri Brežicah.

Prodam večje posestvo ali tudi posamezne parcele (stavbne, gozdne itd.). Na Izlakah. — Naslov v upravi lista.

RADIO

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 19.30 v radijskem dnevniku ter ob 22.00. »Naš jedilnik« vsak delavnik ob 6.40. »Kmetijske nasvete« vsak delavnik ob 12.15. Oddajo »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo« ob torkih, četrtkih in sobotah ob 14.35, ob nedeljah pa ob 12.00 in 14.15 Oddajo »Dobro jutro, dragi poslušalci« (pester glasbeni spored) pa vsak delavnik od 5.00 do 7.00.

SREDA, 11. novembra

8.30 Od popevke do popevke; 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev); 9.40 Španija v pesmi; 11.25 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev) — Dvojna zmaga na Anapurni; 11.55 Klavir v ritmu; 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja; 12.45 Hammond orgle v ritmu; 13.30 Narodne za glas in harmoniko; 13.45 Havajski zvoki; 14.00 Poje zbor RTV Zagreb; 15.40 Novost na knjižni polici — Karel Grabelšek: Most; 17.10 Sestanek ob petih; 18.20 Potpourri za zabavo; 20.00 Revija zabavne glasbe.

ČETRTEK, 12. novembra

8.05 valčka do calypsa; 9.45 Pet pevcev — pet popevk; 10.30 Vedri zvoki; 11.30 Odddaja za cicibane; 12.00 Trio Avgusta Stanka; 12.40 Pesmi raznih narodov; 13.30 Od tu in tam; 15.40 S knjižnega trga; 16.30 Znani pevci — priljubljene popevke; 17.10 Slovenske pesmi poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška; 18.00 Turistična oddaja; 18.45 Radijska univerza — Karel Dobovišek: Ogenj v službi človeka; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

PETEK, 13. novembra

8.05 Trije zbori »Svobod«; 9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 11.30 Družina in dom; 11.45 Poje Ženski vokalni kvartet; 12.00 Ansambel Mojmira Sepeta; 13.30 Igra Mariborski instrumentalni ansambel, poje baritonist Miro Gregorin; 13.50 Nekaj domačih polk in valčkov; 14.25 Radijska šola za nižjo stopnjo: Zgodba o Belku, mleku, cesti in še kaj; 15.40 Iz svetovne književnosti — Prem Chand: Mrtvaški vrt; 17.10 Razgovori z volivci; 18.00 Človek in zdravje; 20.00 Zabavni orkester RTV Ljubljana; 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.

SOBOTA, 14. novembra

8.35 S popevkami naokrog; 9.30 Poje zbor Tine Rožanc p. v. Franca Pregarja; 9.45 Virtuoz na harmoniki Bob Spider; 11.00 Plesne melodije; 11.50 Emil Adamič: Svatovske; 12.25 Domači napevi izpod zelenga Pohorja; 12.45 Kvartete Škrjanček; 13.30 Igra pihalni orkester Ljudske milice p. v. Rudolfa Stariča; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Na platnu smo videli; 16.30 Za prijetno popoldne; 17.10 Melodije za vas; 18.00 Jezikovni pogovori; 20.00 Pokaži, kaj znaš.

NEDELJA, 15. novembra

8.00 Mladinska radijska igra — Volkov: Čarovnik iz Oza (ponovitev); 9.00 Od melodije do melodije; 10.00 Še pomnite, tovariši . . .; 10.30 Drobne pesmi velikih mojstrov; 11.30 Zdravko Stefančič: Mesto med včeraj in danes (reportaža); 13.30 Za našo vas; 13.45 Lahek koncert za podeželje; 15.15 Rezervirano za prenos mednarodne nogometne tekme Grčija : Jugoslavija iz Aten; 18.30 Nikolaj Rimski-Korsakov: Zlati petelinček, simfonična suita; 20.05 Revija zabavne glasbe.

PONEDELJEK, 16. novembra

8.05 V ljudskem tonu; 8.40 Umetne in narodne pesmi poje mladinski mešani zbor gimnazije iz Celja p. v. Egona Kuneja; 19.20 Ritem današnjih dni; 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Dvignimo zastor; 12.00 Narodne poje Tone Petrovčič na harmoniko spremlja August Stanko; 12.25 Kvintet Jožeta Kampiča; 13.30 »Vrh planin« (polke in valčki Slavka Avsenika); 14.05 Mednarodne koračnice; 14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Naskok na samo nebo; 15.40 Listi iz domače književnosti: Fran Albreht sedemdesetletnik; 18.00 Radijska univerza — Prof. Oleg Mandič: Krščanstvo; 18.15 Poje Slovenski oktet; 20.45 Kulturna tribuna.

TOREK, 17. novembra

8.35 Veliki plesni orkestri; 10.10 Iz arhiva zabavne glasbe; 11.30 Oddaja za otroke; 12.25 Igra pihalni orkester JLA; 12.45 Zbor Slovenske filharmonije v radijskem studiu; 14.10 Kvintet Niko Štritof ob spremljavi Štirih fantov; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Naši poslušalci na tujem — Vera Prus: Velemestni živžav; 16.00 Izbrali smo za vas; 17.10 Razgovor z volivci; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Črnske duhovne pesmi poje zbor Graham Jackson.

Zbirajte zgodovinsko gradivo

Novoustanovljeni inštitut za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem nadaljuje delo, ki ga je začel Muzej narodne osvoboditve LRS v Ljubljani, ki je letos izdal 1. knjigo II. dela »Zbornika fotografskih dokumentov o boju KPS«.

V letu 1960 namerava izdati I. del tega zbornika, ki bo zajemal delavsko gibanje in dejavnost Komunistične partije v Sloveniji od začetkov delavskega gibanja pri nas (l. 1871) do leta 1941. V njem bodo objavljene vse pomembnejše fotografije, pa tudi faksimili letakov, časopisov, članskih kart itd., ki jih je doslej zbral in hranil Zgodovinski arhiv CK ZKS, ki se je vključil v inštitut.

Muzej narodne osvoboditve LRS, ki se je prav tako vključil v novoustanovljeni inštitut, bo v letu 1960 izdal 2. knjigo II. dela zgoraj imenovanega zbornika, ki bo zajemala razdobje narodnoosvobodilnega boja od novembra 1942 do septembra 1943.

V želji, da bi bilo objavljeno fotografsko-dokumentarno gradivo čimpopolnejše in čimvernejše odraz naše revolucionarne preteklosti, se obračamo na vse tiste, ki so v tem gibanju sodelovali in še hranijo tako gradivo, da ga izroče za objavo in s tem pripomorejo k izpolnitvi naše velike naloge. Dolžnost nas vseh je, da ohranimo potomcem to gradivo s tem, da ga objavimo v reprezentativni knjigi, ki naj bo obenem našim šolam prepotreben učni pripomoček za vzgojo mladine, tujemu svetu pa naj v dostojni obliki predstavi naš boj za socializem in njegov prispevek k mednarodnemu socialističnemu gibanju.

Letošnja akcija ob 40-letnici KPJ in SKOJ je pokazala, da hranijo ljudje še mnogo dragocenega zgodovinskega gradiva, zato se ponovno obračamo na vse, ki tako gradivo še imajo, da nam ga proti nagradi odstopijo ali pa posodijo za preslikanje. Prosimo jih tudi, da nam hkrati s fotografijami pošljejo ustrezne podatke, to je, da kratko opišejo dogodek, ki ga fotografija predstavlja, posamezne pomembne osebe ali skupine, ki so na fotografiji, in točen čas dogodka ter podatke o avtorju fotografije, v kolikor je poznan, da bi z navedbo avtorja fotografije podkrepili njeno avtentičnost.

Obenem pozivamo tudi vse fotografe (poklicne in amaterje), ki so v predvojnem obdobju spremljali naše napredno gibanje in posamezne dogodke v njem ter take posnetke še hranijo, da nam to sporoče, ker je večina gradiva že zbranega in se obe knjigi pripravljata za izdajo, prosimo, da nam fotografije in pojasnila k njim sporočite čimprej, vsekakor pa do 1. januarja 1960, da bi kakšna pomembna fotografija ne ostala neobjavljena.

Vse fotografije in sporočila, ki se nanašajo na obdobje do leta 1941, pošljite na naslov: Inštitut za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem, Ljubljana, Trg revolucije št. 1, ali na telefon št. 23-571, interna 23, vse tiste, ki spadajo v obdobje narodnoosvobodilnega boja pa na naslov: Muzej narodne osvoboditve LRS, Ljubljana, Celovška cesta št. 23, telefon št. 20-393.

NAŠ REPORTER SE OGLAŠA IZ GORSKEGA KOTORA

Tu kota 905!

Ste slišali za razburljivo akcijo OZNE na koti 905?

In uganite, kdaj bo sneg?

Dve vprašanji, ki postajata to prečudno delniško jesen, ki proti običaju skopari z dežjem, a zato bogateje vsača z mrazom in vetrovi, dva skoro stalna spremljevalca delniškega mladega in starega občana. Povsod najdeta mesto: ali na potepih po dolgi magistrali ali krivuljastih medpotah, ali v tradicionalnih gostilnicah, kjer preostaja še vedno dovolj mirnega prostora za besedovanje.

Čeprav že nekaj dni ne srečujemo več tradicionalnega rumenega TAMA in sivega »Pionirja« filmske ekipe iz Zagreba, je kota 905 še vedno na vrhu delniških aktualnih pogovorov.

Gre za najnovejši film zagrebškega JADRAN FILMA, s katerim obeta, ta zadnje čase prav gotovo najkvalitetnejša jugoslovanska filmska hiša, nastop v Pulju 1960.

Četudi do kraja napeta filmska zgodba pri prebivalcih tega mrzlega mesta Gorskega Kotorja prav gotovo vsaj za zdaj ne bi našla toliko zanimanja in toliko prostora za pogovore, če se njen režiser Mate Relja ne bi odločil, da bo zunanje posnetke realiziral prav v neposredni bližini Delnic, tam okoli čudovitega Drgomalja, kjer so septembra stekle filmske kamere.

»Kota 905«, ki pripoveduje o neki drzni akciji OZNE v prvem letu svobode, bo po prvih poročilih vnanje razburljiv kakor tudi psihološko dovršen film, brez kakršnih koli vzorov, po vsem sodeč dober prikaz vseh velikih podvigov in nevarnosti, katerim so bili tiste čase izpostavljeni organi OZNE. Režiser Relja izjavlja, da bo to jugoslov. film, z jugoslovanskimi igralci. V filmsko ekipo »Kote« mu je uspelo vključiti vrsto znanih imen iz dosedanjih jugoslovanskih filmov. Tako se bomo na »špicu« filma srečali z imeni igralcev Duška Bulajića, Herminе Pipinič, Staneta Potokarja, Milana Miloševića, Milana Srdoča, Stojana Aranđelovića, Ilije Džuvalekovskega, Pavla Vujasiča in Duška Jančiljevića. Scenarist je Miljutin Jankovič, snemalec Tomislav Pinter, glasbo bo prispeval Danilo Danev, stol režiserjevega pomočnika pa je pripadel Krsti Patenji.

Vsakodnevni obisk filmske ekipe v septembru so vzrok, da Delničani s ponosom, a hkrati tudi z mnogimi dobrimi obeti pričakujejo premiero »Kote«.

Kajti z njo si — ne brez osnove — obetajo še večjo popularizacijo že tako ali tako znanih prirodnih lepot, katerim poslednji čas posvečajo vse večjo in večjo pozornost.

Čedalje pogosteje oportuno ugotavljajo, da je vsak kos te njihove prečudovite, razvalovane zemlje, kos lepote zase, omamna pijača, ki si je sredi hrupne vsakdanjosti tako zaželi domač ali tuj gost. Vedo, da semkaj žele srca smučarjev, ki so kdaj koli okusili bliščе omamnih smučišč. Vedo, da morajo vse to še bolj izkoristiti.

In tako so vam takoj na voljo tudi vsi njihovi številni »turistični načrti«. Izdelan je dvajsetletni plan turističnega razvoja. Blizu dve milijardi dinarjev nameravajo potrošiti za hotelske objekte. Adaptirali bodo hotel, »Bisnjak« Lovski dom in »Petekovac« v Delnicah, zatem hotela v Fužinah. V Delnicah bodo zastavili hotel A kategorije s sto ležišči in depandanso s še 200 ležišči, hkrati pa imajo v načrtu še izgradnjo hotela ob jezeru BAJER in ob »Omladinskem jezeru« v Fužinah oziroma Lokvah. Mimo tega pa predvidevajo še vrsto manjših hotelov ali weekend hišic v Brodu na Kolpi, Mrkopolju in Risnjaku.

Delnice naj bi turistično živele skozi vse leto. Zares težko pa se je odločiti, katera njihova podoba je lepša: zelena poletna ali bela zimska, ki se je minula leta že zgodaj začela. Gotovo imata obe tisoč čarov in sta Delničanom vsaka ob svojem času enako pri srcu. Zato tudi že zdaj razgovori o snegu in presenečanje nad svojeglavo jesenjo. Kajti za belega gosta je tu sredi Gorskega Kotorja že vse pripravljeno: pokrpane navpične strehe, bogate skladovnice polen ob vsaki hiši in ljudje, ki sta jim strupen mraz in zameti snega prešla v kri in jim nikolj ne moreta prav do živega.

Jano Koprivc

OBVESTILO!

Obveščamo cenjene odjemalce, da je na novo odprta mesnica Holešek, Novi dom 16, ki prodaja vse vrste svežega mesa kakor tudi mesne izdelke. — Cene konkurenčne!

MESNA INDUSTRIJA KRIŽEVCI, SKLADIŠČE TRBOVLJE

41. — Vso pot domov je bil Blaž židane volje. In kaj bi ne bil? V žepu je stiskal toliko denarja, kot že ne pomni. Sonce je pripekalo in v Blažu se je oglasila tako silna žeja, da je stopil v prvo krčmo, ki mu je prišla na pot.

Široko se je razkoračil sredi izbe in zavpil: »Hejo, Jera, vina gor!« Pri tem je vrgel srebrnik po mizi, da je zažvenketalo. Jera je brž postavila steklenico na mizo, saj je vedela, da bo danes dober dan, ko ima Blaž denar

42. — Voznik Urh, ki je sedel pri svoji žganjici, je brž primaknil stol. Ko povpraša Blaža, od kod mu spet denar, ta možato: »To so mi plačali za rokovnjaške glave!« Tujec, ki je stal pri točilni mizi, se je strahoma obrnil. Toda na pol pijanemu Mozolu ta pogled ni dosti povedal. Kmetje, ki so prihajali v gostilno, so se gnetli okoli Mozolove mize, kjer se je polivalo vino

43. — Ko Blaž pogleda po sobi in vidi, da tujca ni več, povpraša sosede, kdo da je bil. »I, menda brdski pisar. Bojec je prišel ponj!«

To je Blažu pognalo kri v glavo: »Kaj, Bojec? Pisar? Pa mi ne poveste, hudiči! Dva rokovnjača bi imeli zdaj v pesti. Na Kolovec grem takoj!« — Rekši odide iz gostilne.

Takoj za njim se je izza hiše odtrgala senca in mu sledila.

44. — Na razpotju se vzdignejo iz grmovja še štiri sence in Blaž spozna, da je v zasedi. Bliskoma potegne pipec iz žepa in začne z njim suvati okrog sebe. Nekdo se zaletj vanj, da pade, in že ga osem pesti pritiska ob tla. Bojec pobere težak kol in ga zavihti nad Mozolom: »Čakaj, duša ti pijanska! Da boš vedel rokovnjače tožiti!« in ga mahne po glavi.

Rokovnjači ga vržejo v jarek, še prej pa mu Tomaž odreže desno roko, »da jo bo sodniku Gavriču nesel za spomin.«

VSI DIHAMO STRUP!

VELIKANSKE MNOŽINE PRAHU IN PLINOV V ZRAKU RESNO OGROŽAJO ŽIVLJENJE V ŠTEVILNIH PREDELIH ZEMLJE — TUDI MI NISMO IZVZETI

Često beremo in govorimo o nevarnostih, ki jih prinaša radioaktivnost v zraku zaradi atomskih eksplozij. Pri tem pa pozabljamo, da so zaenkrat velike množine prahu in strupenih plinov, ki jih oddaja v zrak industrija, denimo livarne, jeklarne, kemične tovarne, parni kotli, koksarne pa prometna sredstva, ladijski stroji, lokomotive, avtomobili in nešteti drugi izvori, mnogo bolj nevarne.

Mednarodni predpisi dovoljujejo, da sme biti v stanovanjskih okoliših največ 50 prašnih delcev v M^3 zraka, v industrijskih pa največ 300. Meritve kažejo, da jih je v Essenu 12.000, v Dortmundu 19.000, na Jesenicah 3.200, **v Trbovljah do 7.700!** Množino prahu, ki pade letno na tla v Zahodni Nemčiji, cenijo na 10 milijonov ton in samo v Berlinu pade dnevno 1000 ton prahu.

To seveda ni brez posledic. Časopisi pišejo o katastrofah:

Leta 1948 je izbruhnila v industrijskem mestecu Donora v ameriški državi Pennsylvaniji panika. Tisoči ljudi so tavali po cestah se dušili in kašljali. 120 so jih odpeljali v bolnišnico 20 pa jih je umrlo, 5890 jih je zbolelo, 1440 pa kazalo znake resne zastrupitve. Vzrok: megla pomešana s prahom in plini...

Decembra 1952 se je spustila nad London gosta megla, pomešana s prahom in plini. Od 7. do 13. decembra so našteli 2484 smrtnih primerov, kar je za 1730 nad povprečjem.

Katastrofe se pozabijo, zdravniške statistike pa vendar kažejo grozljive podatke: v zahodnonemškem Oberhausenu je 15 odstotkov otrok rahitičnih in 58 odstotkov jih ima premalo hemoglobina. Očesnih vnetij je tam še enkrat toliko kot drugod. Na Jesenicah so morali posekati 20 ha uničenega gozda! V ZDA je naraslo število primerov pljučnega raka v 25 letih za 400 odstotkov!

In vendar lahko s primernimi ukrepi temeljito očistimo zrak...

V Hannovru so namestili v kaloriční elektrarni pet električnih filtrov, ki prepuščajo le okoli 1/2 m^3 prahu dnevno, prej pa ga je bilo 60 do 80 m^3.

Čistilne naprave v ameriškem Los Angelesu ujamejo dnevno preko 1000 ton prahu! Čistilne naprave v elektrarni Thorpe Mash v Angliji zadrže vsako uro 12 ton prahu! Preprosta polivalna naprava pri drobljenju rude na Jesenicah odstrani skoraj ves prah! Zagrebška elektrarna je naročila obsežne čistilne naprave, ki bodo zadržale večino prahu!

Vse to seveda stane. V nekaj letih so izdali za čistilne naprave v Detroitu 9, v Los Angelesu 13.5 v Philadelphiji 24 in v Pittsburgu celo 638 milijard dinarjev!

In pri nas? Soštanjska elektrarna ima res dimnik in Lurgur čistilne napravé, zagrebška elektrarna bo dala 43 milijonov za čistilne naprave sistema Van Tonengen...

In vendar ali ni vse to mnogo, mnogo premalo?

mt

PRESENETLJIVI NAČRTI SOVJETSKIH ZNANSTVENIKOV

V kratkem na Luni kozmični laboratorij

Spomladi menda prva raketa s posadko

Prof. Judin, član moskovskega astronomskega inštituta, je izjavil: »Del Lune, ki nam je bila do sedaj neznana, predstavlja gorati predel, toda višine niso enake, kot je razvidno na osnovi različnih tonov«. Profesor je analiziral fotografije in zaključil, da so na tej strani Lune le redka »morja« in še ta so osredotočena na levi strani, kar je v velikem nasprotju z vidno Lunino plastjo, kjer so morja zelo številna.

Sovjetski strokovnjak je dodal, da sedaj lahko pričakujemo nov še važnejši podvig: postavitev pravega kozmičnega laboratorija na Luno. To bodo lahko uresničili že v bližnji prihodnosti in ta kozmični laboratorij bo lahko prenašal na Zemljo podrobne slike Lune.

Iz ameriških virov pa prihajajo druge presenetljive vesti o sovjetskih načrtih. Tako piše ameriški list »Rockets and missiles«, da se SZ pripravlja, da bo poslala dva moža ali dve ženski proti Luni in to že prihodnjo spomlad. Revija citira izjave sovjetskih znanstvenikov Fedorova in Blagonravova, ki pravita, da je SZ pripravila dinamičen program, po katerem ne bi preveč pazili na človeška življenja. Po tem programu bi dva človeka bila že proti koncu leta na poti okoli Zemlje in štiri tedne pozneje bi poslali novo posadko okoli Lune. Ta posadka bi bila opremljena s telekamero in naj bi dvakrat obkrožila Luno. Končno naj bi aprila poslali posadko na Luno. Nevarnost za te astronavte bi bila zelo velika, vendar ni izključeno, da bi vse v redu delovalo in da bi jih bilo mogoče rešiti septembra ali oktobra s pomočjo rakete opremljene z robotom, ki bi služil za povratek na zemljo.

Po istih izjavah razpolaga SZ z 200 možmi člani posadk, ki so vsi dobro izurjeni.

Po zaključku oba sovjetska znanstvenika predvidevata naslednji nadaljnj načrt raziskovanj: 1961. izstrelitev raket proti Jupitru in Merkurju, nekaj kasneje izstrelitev vesoljne ladje s posadko (od dveh do 6 oseb) proti Marsu in Veneri in končno potovanja s »križarkami«, na katerih bi bilo do sto ljudi.

Ravnatelj skupine za proučevanje planetov astronomske opazovalnice pri Leningradu Aleksander Markov pa je obrazložil vzroke, zaradi katerih sta obe plati Lune tako različni. Med skrito in zakrito Lunino stranjo obstajajo namreč velike temperaturne razlike, do katerih prihaja med sončnimi mrki, ki so v daljšem razdobju povzročile hujše razpoke na vidnem delu. Te razpoke so razlog za velike depresije, ki jih nazivamo »morja«, v katerih pa seveda ni vode.

Poleg tega seveda skriti del Lune ni zaščiten z Zemljo, ki služi kot nekak ščit in privlačuje meteorje, tako da padajo na to stran v manjših količinah. Končno vpliva tudi zemeljska privlačnost, ki povzroča nekako notranjo »plimo« in »oseko«, kar vpliva v večji meri na vidni predel. Vsi ti trije faktorji so vplivali, da so »morja« na vidnem delu številnejša.

V članku, ki ga je objavilo glasilo sindikatov »Trud«, piše znanstvenik Andrej Kassatkin, ki je sodeloval v »delovni skupini«, ki neposredno izvaja program osvojevanja vsemirja. V članku pravi, da potrjuje uspešna fotografija Lune možnost televizijskih prenosov v vesolju. Slike in rezultate drugih raziskovanj je Lunik III. sporočil v enem samem radijskem prenosu, kar se je prvič zgodilo in torej z minimalno porabo električne energije.

GOSPODINJSKI NASVETI

Barve na preprogi spet poživimo, če jo posipljemo s soljo in jo, ko opazimo učinek, stepemo in okrtačimo.

Če se na preprogah robovi vihajo, jih namažemo na spodnji strani z lepilom. Lahko tudi robove zvečer ovlažimo in obtežimo.

Okajene in umazane strope lepo osnažimo s svežim, toplim kruhom.

Preden pečemo ribe, jih namočimo v mleko. Mnogo okusnejše bodo.

Mesne omake bomo zboljšale, če kuhamo v njih večjo temno skorjo črnega kruha, ki jo lahko poprej nastrgamo.

Perutnino bomo hitro osnažile, če jo za nekaj minut položimo v vodo, v kateri smo kuhale žlico sode.

FLUORESCENČNI OTROŠKI VOZIČKI

Neka tovarna v Tokiu je začela izdelovati otroške vozičke, ki imajo na zunanjih straneh fluorescenčno prevleko in se ponoči svetijo. Ti otroški vozički naj opozarjajo šoferje, da preprečijo trčenje vozil in s tem nesrečo.

SAMO Z DOVOLJENJEM ZAKONSKE ŽENE

Na Siciliji ne smejo slikarji sprejemati v svojih ateljejih ženskih modelov niti tedaj, če so ti modeli oblečeni. Izjeme se dovoljujejo samo tedaj, če prilože prošnji pismeno dovoljenje svoje žene. — Sicilijanke drže torej svoje može hudo »na kratko«.

IVICA PAJER ZNANI DOMAČI FILMSKI IGRALEC

OD TU IN TAM

SKUPIL JO JE

Neka zavarovalna družba je nekemu mlademu možu, ki se je pri poklicnem delu ponesrečil, štiri leta plačevala nezgodno rento. Nekega dne pa je zavarovalna družba izplačilo rente mlademu možu ustavila. Ko mu je poslala zadevno odločbo, ji je priložila izrezek iz nekega časopisa, kjer je bil ta mladi rentnik naslikan v zelo ponosni drži: pod njegovo sliko pa je bilo naslednje besedilo: »Srednji napadalec I. I. je bil tisti, ki je s svojimi odličnimi napadi dosegel, da je nogometno moštvo odneslo tako sijajno zmago.« — Za rentnike je gojitev športa priporočljiva samo do določene mere...

V ČEM SE OBE RAZLIKUJETA

Iz nekega avstrijskega časnika povzemamo vprašanje, kako je mogoče takoj spoznati, ali je kakšna ženska Angležinja ali Avstrijka. Časnik je prinesel tudi rešitev tega vprašanja ter pravi: »Dajte obe pomivati kuhinjsko posodo. Tista, ki pri pomivanju ne bo vela, je Angležinja!«

DO SMRTI BO ZASTONJ PIL

Neki Solnogračan, star 77 let, že od leta 1899 obiskuje neko krčmo v svojem mestu. Dnevno je spil v tej gostilnici po 4 vrčke piva. Teh se je sedaj nabralo približno 85.000. Gostilničar se je zakazal velikodušnega proti temu zvestemu gostu na ta način, da bo mož svojo dnevno porcijo piva lahko spil pri njem zastonj. — Verjetno je ta mož ob tej veseli novici vzdihnil: »Škoda, da nisem mlajši!«

CIVILIZIRAN PAPAGAJ

V londonskem časniku »Times« je bil letos objavljen med drugim naslednji inserat: »Pet let starega papagaja oddamo v dobre roke. Zelo pametna žival, z odličnim nastopom in izbrano govorico: govori oxfordsko angleščino.«

NOBENA NE KUHA TAKO DOBRO

V Birminghamu v ZDA je William Oliver žarel od veselja, ko je sodišče njegovo ženo, ki je dobila dve leti zapora, ker je možu v jed vsipala mišnico, na njegovo prošnjo pogojno izpustila iz ječe. — »Hudo sem jo pogrešal,« je pojasnjeval ta mož, »kajti nihče ne zna tako dobro kuhati kot ona!«

V primeru nesreče

NADALJEVANJE IN KONEC

Advokat je nalahno potrkal na vrata. Ivett se je prebudila. Ko je odprla vrata, je bila nekoliko presenečena. In Gobilo se ni počutil najbolj prijetno.

— Kaj vi ne spite? — ga je vprašala in prišla k njemu.

Stisnil jo je k sebi...

Čez nekaj časa je Gobilo sedel na kraju postelje, na kateri je ležala Ivett. Vprašala je:

— Ste mnogo mislili na to?...

— Ne, sploh nisem mislil na to — se je branil Gobilo.

— Dobro, že prav: jaz sem — ves čas sem mislila na to!

Doyen advokatov je obvestil Gobila, da je proti njemu vložena obtožba, zaradi zvez z glavno pričo — Gastonom. Ta večer je Gobilo spet odšel v hotel, k Ivett. Nje ni bilo v sobi. Čakal je, sedeč ob oknu. Potem jo je opazil z nekim mladeničem, ki jo je držal okrog pasu. Toda v sobo je prišla sama. Videla je, da njen ključ ne visi na tabli, pa je mladeniču dala znamenje, naj ne hodi z njo v sobo. Ko je prišla v sobo, je rekla Gobilu:

— Nocoj te nisem pričakovala... Vendar ji je bilo všeč, da se tako močno zanima zanjo. Vprašala ga je, če mu je kaj na tem, da bi mu povedala svojo preteklost. Bila je pripravljena, se mu izpovedati. Gledal jo je. Dobro je vedel, kako je z njo in kaj se je zgodilo.

— Mamila? — ji je rekel.

Ona ga je začudeno vprašala:

— Od kod veš?

Dva, trikrat jo je močno udaril. Začela je jokati. Useknila se je v umazan robec kot takrat v njegovem uradu. Zatem je vzela v roko torbo, vzela iz nje prgišče, ki ga je dala v advokatovo roko:

— Ne jemljem mamila, marveč jih samo prodajam. Kot vidiš, ti lahko plačam obrambo. Gobilo je posnel. Začel je trgati bele zavitke, v katerih je bil bel prah in se naglih korakov odpravil proti stranišču.

— Ti si znorel! — je vzkliknila Ivett. To je velika vrednost, to je 50.000 frankov!

— Za pet let zapora — je odvrnil Gobilo. Ko se je vrnil nazaj v sobo, ji je rekel, da se mora zadovoljiti z denarjem, ki ji ga daje. Nekaj časa je pomišljala, nato pa rekla:

— Andréu, želim... dobro, toda v tem primeru ti bom morala ostati zvesta. Ni ga razumela, ko ji je rekel, da ne more zahtevati od nje tolikšne žrtve. Objela ga je, on pa je prav tako oklenil svoje roke okrog njenega pasu.

Kasneje je Gobilo našel Ivetti novo stanovanje. Tam jo je obiskal Mazetti, mladenič, s katerim se je spoznala na ulici. Bil je jezen, ko je zvedel, da jo Gobilo vzdržuje. Ona je ugovarjala: — On me ljudi in lahko počnem, kar hočem. Nato mu je povedala, da mu je pravila o fantih, ki jih je imela, samo imen mu ni povedala, in da lahko vidi, kako drag ji je. Mazetti je poskočil. In Ivett je bila očarana, ko je videla njegovo ljubosumnost.

Igra se je nadaljevala. Gobilo je Ivett našel služkinjo, mlado, ravno tako razposajeno, kot je bila Ivett. Mazetti pa je želel, da bi se preselila k njemu. Njega je imela rada, ni pa hotela zapustiti advokata. Zdaj je imela že posebno stanovanje in advokatova žena se je sprijaznila s svojo usodo, mirno in dostojanstveno.

Ivett ni dala naslova novega stanovanja Mazettiju. Zdaj je advokat prihajal še pogosteje in posedali so v troje: on, Ivett in služkinja, ki jo je ona močno vzljubila. Zdaj je Ivett vse bolj spoznavala, da ima advokata resnično rada.

Advokat se je moral vedno skrivati pred Mazettijem, ki je hotel najti novo Ivettino stanovanje. Ko je nekega dne prišel spet v njeno stanovanje, ga je služkinja pričakala s prstom na ustih. Ivett je še spala. Zvedel je, da je Ivett nosečа...

Vstopil je v njeno sobo. Prebudil jo je. Bila je srečna, da se ni jezil. A Gobilo je bil izredno vesel. Dejal ji je, da jo bo odvedel v hribe, kjer bo uživala zimske lepote.

Odkar je zvedel, da bo oče, je bil še bolj pozoren. Vsak dan ji je pošiljal cvetje, toda zdaj mu je bilo tudi dovolj Mazettijevega zasledovanja. Nekega dne ga je ustavil, da bi mu to povedal. Mladenič ga je ironično gledal. Gobilo mu je prepovedal vsakršno snidenje z Ivett.

Advokat je Ivett odpeljal v neko trgovino, kjer ji je kupil potrebščine za zimski šport. Bila je zadovoljna in tako vesela, da je kupila celo služkinji darilo. Zvečer je Gobilo ni našel doma. Služkinja mu je priznala, da je Ivett nekam odšla, brž ko je odšel iz trgovine. Dejala je še, da se bo kmalu vrnila.

Advokat je ni več poslušal. Kot bi trenil, je bil pri komisarju policije. Dal mu je Ivettino ime. Povedal mu je tudi številko svojega telefona. Ko je odhajal iz policijskega urada, ga je ustavil neki neznani policist:

— Gospod Gobilo! Umorili so jo pred dobro uro. Na pomolu Gavel.

Pomol Gavel? Saj tam je hotel, kjer stanuje Mazetti! Gobilo je odhitel tja. Uslužbenec, ki ga je poznal, ga je odvedel v sobo. Ivett je ležala na postelji, oblita s krvjo. — Ni hotela, da živi z njim — je rekel komisar. — To mi je sam rekel.

In odpri je kartonski zabojček, v katerem je bil pulover, tisti pulover, ki ga je kupil Ivetti. Hotela je, da ima tudi Mazetti tak pulover...

Iz filmskega albuma

PRIZOR IZ ITALIJANSKEGA FILMA ČISTILCI ČEVLJEV

Električna energija iz morja

PRIHODNJE LETO BOSTA PLIN IN OSEKA ŽE DAJALI FRANCIJI ELEKTRIČNO ENERGIJO

Že pol stoletja proučujejo znanstveniki in tehniki nekaterih dežel možnosti za izkoriščanje plime in oseke za pridobivanje električne energije. Poskusov je bilo precej, zlasti v ZDA, vendar niso uspeli, zato so se evropske dežele bale visokih stroškov za gradnjo potrebnih jezov. Razen tega sta bila premog in pa nafta iz Bližnjega vzhoda sorazmerno poceni. Zato so strokovnjaki električne centrale na »morski« pogon že vnaprej imeli za nerentabilne.

V minulih petdesetih letih se je na svetu spremenilo marsikaj. Premog ni več tako poceni, naftni vrelci na Bližnjem vzhodu pa so začeli usihati. V tem položaju se je prva znašla Francija. Po naročilu »Francoske elektrike« so tehniki in znanstveniki delali petnajst let. Proučevali so predvsem plimo in oseko v zalivu St. Malo. Ugotavljali so njuno razliko v zvezi z luninimi menami in s položajem sonca.

Tako zdaj Francozi gradijo v omenjenem zalivu prve naprave. Centrala, ki jo gradijo v predoru pod kilometer široko reko, bo začela obratovati že prihodnje leto, pri polni obremenitvi pa bo dajala 800 milijonov kilovatnih ur električne energije na leto. Ko bodo uresničili to prvo zamisel, bodo začeli graditi še eno tako centralo med dvema otokoma bl zu Mont St. Michaela v Rokavskem prelivu. Obe električni centrali bosta dajali polovico električne energije, ki jo zdaj porabi Francija (nad 20 milijard kilovatnih ur na leto).

Na kraju, kjer se reka zoži na 700 metrov, gradijo v predoru 15 metrov visoko in 48 metrov široko dvorano. V njej bodo dinamo stroji, zraven pa skupine generatorjev in turbin ter delavnice za popravila. Ker se bodo turbine lahko vrtele v obe smeri — to je značilnost nove centrale — jih bosta poganjali plima in oseka. S tem bodo zagotovili redno proizvodnjo električnega toka. Razlika med plimo in oseko znaša 10 do 13 metrov. Dovodni kanali za vodo bodo globoki 13.5 metrov, turbine pa so že postavljene dobrih pet metrov nad rečnim dnom.

Prihodnje leto bo začelo obratovati osem skupin turbin in generatorjev, nadaljnji dve pa bosta dajali električno energijo najkasneje leta 1963. Stroški za graditev te prve centrale znašajo blizu 2 milijardi frankov, vendar menijo strokovnjaki, da se bodo ti izdatki kmalu povrnili, ker bodo po zaslugi nove centrale prihranili premog, ki bi ga porabili za proizvodnjo milijarde kilovatnih ur.

KLASIČNA GODBA

V Brixhamu ,v Angliji, so na mestnem občinskem uradu po dolgem preudarjanju dovolili neki ondotni kavarni, da sme v svojem lokalu postaviti glasbeni avtomat. Ta glasbena skrinja pa sme po dovoljenju mestnih očetov igrati samo klasična dela...

ROMAN V NADALJEVANJIH

Skrivnost dveh bratov

(1)

»Thomas!«

»Mylord!«

Služabnik je z napetim obrazom, ki ni bil nič kaj prikupen, čakal na naročilo, medtem ko je bledičen mož za pisalno mizo sortiral šop bankovcev.

V stari jekleni omari, iz katere jih je vzel, so ležali povsod križem kražem bankovci in kuponi.

»Thomas!« je raztreseno zaklical še enkrat.

»Mylord!«

»Vtaknite denar v tistile ovitek! Ne-ne v tisti! JoJ, kako ste nerodni! V sivi ovitek! Je naslov napisan?«

»Da, mylord!«

»Zalepite ovitek in ga odpošljite priporočeno! — Kje je Richard? Je v svoji sobi?«

»Ne, mylord. Pred kakšno uro je odšel.«

Harry Alford, po vrsti osemnajsti grof Harry Chelford, je vzdihnil. Ni še bil trideset let star in je imel fin, bledikast obraz izobraženca ter močno črne lase, ki so bledičnost njegovega obraza še bolj podčrtavale. Knjižnica, v kateri je delal, je bil nenavadno visok prostor z galerijo na treh straneh, iz katerega so v kotu držale polžaste stopnice v višje nadstropje. Od stropa do tal je bil vsak kvadratni palec sten pokrit z knjižnimi policami, izvzemši prostor nad mogočnim, odprtim kaminom, nad katerim je na steni visela v naravni velikosti slika čudovito lepe ženske. Vsakdo, ki bi moža videl, bi si bil že po nekaj trenutkih na jasnem, da je bila ta lepotica njegova mati: prav tako fin obraz, prav taki črni lasje in temne oči. Ker je bil lady Chelford splošno znana, je bila njena svoječasna tragična smrt velika senzacija.

Harry Alford je za hip pogledal podobo te ženske. Zdelo se mu je, da je bila ta stara gosposka hiša kljub vsej svoji krasoti le reven okvir za ta biser.

Služabnik je v svoji trezni, črni livreji pri vratih še za trenutek [illegible]

»Se kaj drugega, mylord?«

»Ne, To je vse,« je odgovoril njegov gospodar. Ko pa se je mož pripravljal, da tiho odide, ga je gospodar zopet poklical:

»Thomas!«

»Mylord!«

»Ko ste danes zjutraj šli pod mojim oknom z nekim izmed naših kitajskih hlapcev, sem po naključju ujel nekaj besed vajinega pogovora. Eh...!«

»Filling mi je pripovedoval o ‚Črnem opatu'.«

Bled obraz gospodarja se je krčevito spačil. Celo ob belem dnevu, ko so sončni žarki sijali skozi pisana okna in na parket risali rdeče, modre in ametistaste arabeske, je srce Harryja Alforda že ob omembi, ‚Črnega opata' začelo hitreje utripati.

»Vsakogar, ki bo govoril o Črnem opatu, bom takoj pognal iz službe! Povejte to vsej grajski služinčadi. Da so videli prikazen? Sveta nebesa, ali ste res že vsi ob znoreli?«

Njegov obraz je postal rdeč, žile na sencih so se mu napele in jezno je zamežikal s svojimi temnimi očmi.

»Niti besedice več o tem! Ste razumeli? Laž, nesramna laž je trditi, da v Fassawayu straši! Neki tepec si je privoščil to neumno šalo!«

Dal je znamenje služabniku, da lahko odide, in se spet zatopil v študij neke stare knjige, ki jo je zjutraj dobil iz Nemčije.

Za vrati knjižnice se je za trenutek spačil gladek obraz grajskega služabnika v škodoželjen nasmeh. V tisti denarni kaseti mora biti najmanj tisoč funtov šterlingov, in za desetino tega zneska je moral Thomas nekoč odsedeti tri leta! Toda o tem ni imel niti mister Richard Alford nobenega pojma, čeravno je drugače vse vedel.

Thomas je moral napisati pismo, kajti vodil je z neko osebo dobičkanosno korespondenco, ki je imela na Fassawayu prav poseben interes. Pred tem pa ga je hudo tiščalo, da z Gloverjem, starešino grajske služinčadi, spregovori o dogodku, ki ga je pravkar doživel.

»Ne briga me, kaj milostljivi gospod misli — prikazen živi in vsi mogoči ljudje so jo že videli!« Dostojanstven starešina je zmajal s srebrnosivo glavo. Tudi za petdeset milijonov ne bi šel ponoči sam skozi breskov park. In milostljivi gospod tudi na skrivnem verjame v tisto... Hotel sem ga pripraviti, da bi še oženil; potem bi bil gotovo bolj dostopen.«

»In mi bi se otresli tega presnetega Dicka Alforda, kaj ne?«

Glovar je vohljal.

»Marsikdo ga ima rad, drugi spet ne,« se je glasil vedno njegov moder odgovor. »Proti meni še ni nikoli izustil kakšne žaljive besede... Thomas, nekdo zvoni!«

Služabnik je odhitel v vežo in odprl težka hišna vrata. Na pragu je stala mlada dama: čedna, izzivalna, izredno bogato oblečena.

Thomas se ji je na pol zaupno nasmehnil.

»Dobro jutro, miss Wenner! Prijetno presenečenje!«

»Ali je milostljivi gospod doma, Thomas?«

»Doma je res, a ne smem vam k njemu odpreti. Kaj morem za to? Ukaz mistra Dicka Alforda!«

»Ukaz mistra Dicka Alforda?« je ponovila strupeno. »Ali naj to pomeni, da sem dolgo pot iz Londona semkaj napravila zastonj?«

Toda Thomasova roka ni spustila kljuke. Njemu samemu je bila bivša gospodarjeva tajnica sicer všeč in bi jo bil rad spustil v hišo, tembolj še, ker se mu je zdelo, da bi bil tudi gospodarju njen obisk prijeten, toda iz ozadja je grozil Dick Alford, ki bi ga bil najbrž tedaj pognal čez prag.

»Zelo mi je žal, miss Werner, toda ukaz je ukaz!«

»Tako, tako...« je dejala mlada dama vznevoljena. »Odganjate me torej s praga hiše, ki bi lahko postala moja!«

Thomas je poskusil, da bi se sočutno nasmehnil, toda njegov obraz je pri tem poskusu dobil zelo bedast izraz. Vendar se mu je mlada dama prijazno nasmehnila, ga s stiskom roke počastila ter se obrnila, da odide.

Zvonec je zapel. Klical ga je v knjižnico.

»Kdo je bila tista dama, ki sem jo videl odhajati?«

»Miss Wenner, mylord.«

Harryjev obraz se je pomračil.

»Ste ji rekli, naj vstopi?«

»Ne, mylord. Mister Dick Alford mi je zapovedal, da...«

»Oh, saj res! Čisto sem pozabil na to. Hvala!«

Ko je zeleni zaščitnik spet potisnil na oči — tudi podnevi je delal pri luči — se je spet zatopil v knjigo pred seboj. Toda z mislimi ni bil povsem pri vsebini debele knjige. Naenkrat je vstal in pričel s prekriženimi rokami ter s sklonjeno glavo hoditi po sobi sem in tja, dokler se ni ustavil pred sliko svoje matere. Potem se je spet vrnil k pisalni mizi in vzdihnil. Pred njim je ležal članek, ki ga je izrezal iz nekega londonskega časnika. Neprijetno prizadet zaradi njegove vsebine ga je začel brati že tretjič:

»V Chelferdburyju, v neki zaspani vasi v Sessexu, že spet straši ‚Črni opat' iz Fossawaya, se je po daljšem presledku spet pojavil. Neka legenda pripoveduje, da je bil pred sedem sto leti Hubert Redruth, chelfordburyjski opat, na ukaz drugega grofa Chelforda umorjen. Od tistih časov se je njegov duh kdaj pa kdaj prikazal. V zadnjih letih so po okolici krožile grozne govorice, namreč da neko demonsko bitje strahotno tuli in vpije, toda to prikazen so ljudje videli šele pretekli teden.

V Fossawayu pa navezujejo na povest o tej prikazni še neko drugo povest: pred štiri sto leti so na tem grajskem posestvu nekje zakopali zlat zaklad, in sicer tako skrito, da ga še nihče ni našel, četudi so ga chelfordski grofje vedno vztrajno iskali.

Sedanji grof Chelford, ki je z miss Leslie Gine, edino sestro poznanega odvetnika in notarja zaročen, je našemu dopisniku zaupal, da je nenadna prikazen, ‚Črni opat' istovetna z nesramno šalo, ki so si jo privoščili neki mladi ljudje z tamkajšnje okolice.«

(Dalje prihodnji)